

Załącznik nr 1
Do Uchwały Zarządu
Banku Spółdzielczego
w Jarocinie nr 323/2016
z dnia 13.04.2016

Załącznik
do Uchwały nr ... 8.../2016
Rady Nadzorczej
Banku Spółdzielczego w Jarocinie
z dnia 27.04.2016 r.

**INFORMACJE
Z ZAKRESU PROFILU RYZYKA I POZIOMU KAPITAŁU
BANKU SPÓŁDZIELCZEGO W JAROCINIE
WEDŁUG STANU NA DZIEŃ 31.12.2015 R.**

RADA NADZORCZA
BS JAROCIN

Przewodniczący
Rady Nadzorczej

Roman Mojski

Jarocin, dnia 27.04.2016 r.

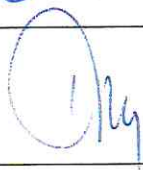
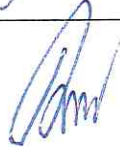
ZARZĄD
Bank Spółdzielczy
w Jarocinie

Jarocin 13.04.2016

Jarocin, kwiecień 2016 r.

Oświadczenie Zarządu

Zarząd Banku Spółdzielczego w Jarocinie niniejszym oświadcza, że ustalenia opisane w „Informacji z zakresu profilu ryzyka i poziomu kapitału Banku Spółdzielczego w Jarocinie według stanu na dzień 31.12.2015 r.” są adekwatne do stanu faktycznego a stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii ryzyka Banku

Stanowisko	Imię i nazwiska	Data	Podpis
<i>Prezes Zarządu</i>	<i>Jan Grzesiek</i>	<i>14.04.2016 r.</i>	
<i>Wiceprezes Zarządu</i>	<i>Teresa Kuszyńska</i>	<i>14.04.2016 r.</i>	
<i>Wiceprezes Zarządu</i>	<i>Violetta Pietrowska</i>	<i>14.04.2016 r.</i>	
<i>Wiceprezes Zarządu</i>	<i>Waldemar Ratajczak</i>	<i>14.04.2016 r.</i>	

SPIS TRESCI

- I. Wprowadzenie
- II. Struktura organizacyjna
 - 1. Informacje ogólne o Banku
 - 2. Informacja dotycząca organów Banku
 - 3. Organizacja zarządzania ryzykiem
- III. Cele i strategie zarządzania poszczególnymi ryzykami
 - 1. Zarządzanie ryzykami
 - 2. Główne rodzaje ryzyka
 - 2.1. Ryzyko kredytowe, ryzyko koncentracji zaangażowań, ryzyko ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie, ryzyko detalicznych ekspozycji kredytowych oraz ryzyko rezydualne
 - 2.2. Ryzyko stopy procentowej
 - 2.3. Ryzyko operacyjne i ryzyko braku zgodności
 - 2.4. Ryzyko płynności
 - 2.5. Ryzyko walutowe
 - 2.6. Ryzyko geograficzne
- IV. Fundusze własne
- V. Wymogi kapitałowe
 - 1. Informacje ogólne
 - 2. Wymogi kapitałowe Filaru I
 - 2.1. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego
 - 2.2. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego
 - 2.3. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rynkowego
 - 2.4. łączna ekspozycja na ryzyko – Filar I
 - 3. Wymogi kapitałowe Filaru II
 - 4. Całkowity wymóg kapitałowy
- VI. Ekspozycja na ryzyko kredytowe kontrahenta
- VII. Bufory kapitałowe
- VIII. Wskaźnik globalnego znaczenia systemowego
- IX. Korekty z tytułu ryzyka kredytowego
 - 1. Definicje pozycji przeterminowanych i o utraconej jakości
 - 2. Opis przyjętej strategii w celu określenia korekt z tytułu szczególnego i ogólnego rodzaju ryzyka kredytowego
 - 3. Całkowita kwota ekspozycji, bez uwzględnienia skutków ograniczania ryzyka kredytowego, a także średnia kwota ekspozycji z podziałem na kategorie ekspozycji
 - 4. Struktura zaangażowania
 - 5. Uzgodnienie zmian korekty o szczególne i ogólne ryzyko kredytowe
- X. Stosowane techniki ograniczania ryzyka kredytowego
- XI. Korzystanie z ocen zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej (ECAI)
- XII. Ekspozycja na ryzyko rynkowe

- XIII. Ekspozycje kapitałowe nieuwzględnione w portfelu handlowym
- XIV. Ryzyko stopy procentowej przypisane pozycjom nieuwzględnionym w portfelu handlowym
- XV. Ryzyko operacyjne
- XVI. Informacja dotycząca zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku
- XVII. Sekuryzacja aktywów
- XVIII. Dźwignia finansowa
- XIX. Podsumowanie

Załączniki:

1. Ujawnienia na temat funduszy własnych w okresie przejściowym
2. Zestawienie wskaźników i dane liczbowe dotyczące ryzyka
3. System informacji zarządczej

I. Wprowadzenie.

Informacje z zakresu ryzyka i poziomu kapitału w Banku Spółdzielczym w Jarocinie zostały opracowane celem spełnienia wymogów wynikających z:

1. Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 575/2013 z dnia 26.06.2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych;
2. Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26.06.2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi;
3. Rozporządzenia Wykonawczego Komisji (UE) Nr 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013 r. ustanawiające wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawnienia informacji na temat funduszy własnych instytucji zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 575/2013;
4. Uchwały Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie szczegółowych zasad i sposobu ogłaszania przez banki informacji o charakterze jakościowym i ilościowym, dotyczących adekwatności kapitałowej oraz zakresu informacji podlegających ogłaszaniu;
5. Polityki informacyjnej w zakresie profilu ryzyka i poziomu kapitału w Banku Spółdzielczym w Jarocinie.

Informacje objęte wymogami w/w regulacji prezentowane są za okres od 01 stycznia 2015 r do 31.12.2015 r.

Informacje ilościowe wyrażone są w pełnych złotych (o ile nie wskazano inaczej), a ewentualne różnice w sumach i udziałach mogą wynikać z zaokrągleń.

Według stanu na dzień 31.12.2015 roku Bank nie posiadał udziałów w podmiotach zależnych nie objętych konsolidacją i nie sporządza skonsolidowanego sprawozdania.

II. Struktura organizacyjna

1. Informacje ogólne o Banku

Bank Spółdzielczy w Jarocinie (dalej „Bank”) prowadzi swą działalność od roku 1868. Wpisany jest do Krajowego Rejestru Sądowego przez Sąd Rejonowy Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu, IX Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem

KRS 0000024441. Bankowi nadano numer statystyczny REGON 000505102 oraz NIP 617 000 20 53.

Bank Spółdzielczy w Jarocinie jest Bankiem uniwersalnym. Statutowym terenem działania jest obszar województwa Wielkopolskiego. W praktyce Bank działa na terenie gminy Jarocin, Koźmin Wlkp. Kotlin i Jaraczewo.

Siedziba Banku Spółdzielczego w Jarocinie mieści się w Jarocinie, Al. Niepodległości 5.

W 2015 roku Bank prowadził działalność handlową poprzez sieć placówek. Wykaz placówek wraz z lokalizacją przedstawiono w Tabeli nr 1.

Tabela nr 1

Wykaz placówek Banku

Lp.	Placówki Banku Spółdzielczego w Jarocinie	Lokalizacja
1.	Centrala Banku	63-200 Jarocin, Al. Niepodległości 5
2.	Oddział w Koźminie Wlkp.	63-720 Koźmin Wlkp., ul. Borecka 22
3.	Oddział w Kotlinie	63-220 Kotlin, ul. Powstańców 1
4.	Oddział w Jaraczewie	63-233 Jaraczewo, ul. Rynek 3
5.	Filia w Jarocinie	63-200 Jarocin, Os. Konstytucji 3 Maja 12a
6.	Filia w Jarocinie	63-200 Jarocin, ul. Warciana 9
7.	Filia w Jarocinie	63-200 Jarocin, ul. Maratońska 1
8.	Filia w Jarocinie	63-200 Jarocin, ul. Wojska Polskiego 55
9.	Filia w Koźminie Wlkp.	63-720 Koźmin Wlkp., ul. Stary Rynek 16
10.	Filia w Witaszycach	63-230 Witaszyce, Al. Wolności 37
11.	Filia w Żerkowie	63-210 Żerków ul. Mickiewicza 22.
12.	Punkt kasowy w Golinie	63-200 Jarocin, Golina ul. Wolności 51

Klienci Banku korzystają również z usługi bankowości elektronicznej oraz 9 bankomatów należących do Banku oraz sieci bankomatów należących do innych banków.

Swą działalność Bank prowadzi na rzecz osób fizycznych, rolników, osób prawnych oraz jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej, o ile posiadają zdolność prawną prowadząc operacje w złotych, jak i w walutach wymienialnych (EUR,USD, GBP.)

2. Informacja dotycząca organów Banku

1) Rada Nadzorcza

Rada Nadzorcza sprawuje kontrolę i nadzór nad działalnością Banku. Członkowie Rady Nadzorczej są powoływani przez Zebranie Przedstawicieli zgodnie z zapisami Statutu Banku Spółdzielczego w Jarocinie. Ocenę następczą dokonuje Zebranie Przedstawicieli, biorąc pod uwagę kwalifikacje, doświadczenie i reputację członka Rady Nadzorczej.

W roku 2015 Rada Nadzorcza pracowała w 11 osobowym składzie.

2) Zarząd Banku

Organem zarządzającym Bankiem jest Zarząd Banku. Zarząd Banku jest powoływany przez Radę Nadzorczą zgodnie z Statutem Banku Spółdzielczego w Jarocinie oraz Regulaminem działania Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Jarocinie. Nadrzędnym celem, przy wyborze organu, jest zapewnienie odpowiednich kwalifikacji, doświadczenia i reputacji poszczególnych członków Zarządu. Rada Nadzorcza dokonuje oceny odpowiedniości kandydata/członka Zarządu na etapie powołania jak i w trakcie pełnienia funkcji.

Zarząd Banku działa w 4 osobowym składzie. W trakcie 2015 roku skład osobowy Zarządu nie uległ zmianie.

Zasady powoływania członków Zarządu

Rekrutację na stanowiska członków Zarządu w Banku w pierwszej kolejności prowadzi się wśród pracowników Banku, a dopiero w przypadku braku możliwości przesunięć w ramach struktury poszukuje się w rekrutacji zewnętrznej. Kandydaci na stanowiska członków Zarządu powinni spełniać kryterium reputacji oraz kwalifikacji. Kryterium reputacji obejmuje:

- 1) dobrą opinię w środowisku,
- 2) zaświadczenie o niekaralności za przestępstwa gospodarcze , skarbowe, korupcyjne, przeciwko prawom pracowniczym,
- 3) oświadczenia o braku orzeczonego przez sąd zakazu pełnienia funkcji kierowniczych w działalności gospodarczej i/ lub prowadzenia działalności gospodarczej na własny rachunek albo zakazu prowadzenia cudzych spraw,
- 4) oświadczenia, że nie toczą się czynności procesowe z podejrzenia o popełnienie czynów gospodarczych, skarbowych, korupcyjnych, przeciwko prawom pracowniczym,
- 5) oświadczenia o niezajmowaniu się interesami konkurencyjnymi wobec Banku.

Kryterium kwalifikacji obejmuje:

- 1) Wykształcenie wyższe o kierunku finansowym, ekonomicznym itp. oraz 5-letnie doświadczenie w instytucjach finansowych oraz co najmniej 3 letnie doświadczenie na stanowiskach kierowniczych,
- 2) W przypadku braku wykształcenia, o którym mowa w ust.1 – doświadczenie minimum 5 – letnie w pracy w instytucjach finansowych oraz co najmniej 3 letnie doświadczenie na stanowiskach kierowniczych.

Oceny reputacji oraz kwalifikacji osób powoływanych na stanowiska członków Zarządu dokonuje Rada Nadzorcza w oparciu o oświadczenie i dokumenty dostarczone przez kandydata.

3. Organizacja zarządzania ryzykiem

Bank posiada uregulowania dotyczące strategii i procesów zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, struktury organizacyjnej w zakresie zarządzania ryzykiem, zakresu i charakteru systemów raportowania i pomiaru ryzyka, strategii w zakresie zabezpieczenia i ograniczenia ryzyka, a także strategii i procesów monitorowania ryzyka.

Podstawowe zadania w zakresie zarządzania ryzykiem zostały określone w Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jarocinie przyjętej przez Zarząd i zatwierdzonej przez Radę Nadzorczą Banku. Strategia jest zgodna ze Strategią Banku i podlega corocznemu przeglądowi zarządczemu i weryfikacji. Przegląd i weryfikacja dokonywana jest również w przypadku wystąpienia znacznych zmian wewnętrznych lub w otoczeniu Banku.

Strategia zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka określa podział funkcji w zakresie zarządzania ryzykiem, uwzględnia rozdzielenie funkcji podejmowania ryzyka (działalność operacyjna) od funkcji oceny i kontroli ryzyka.

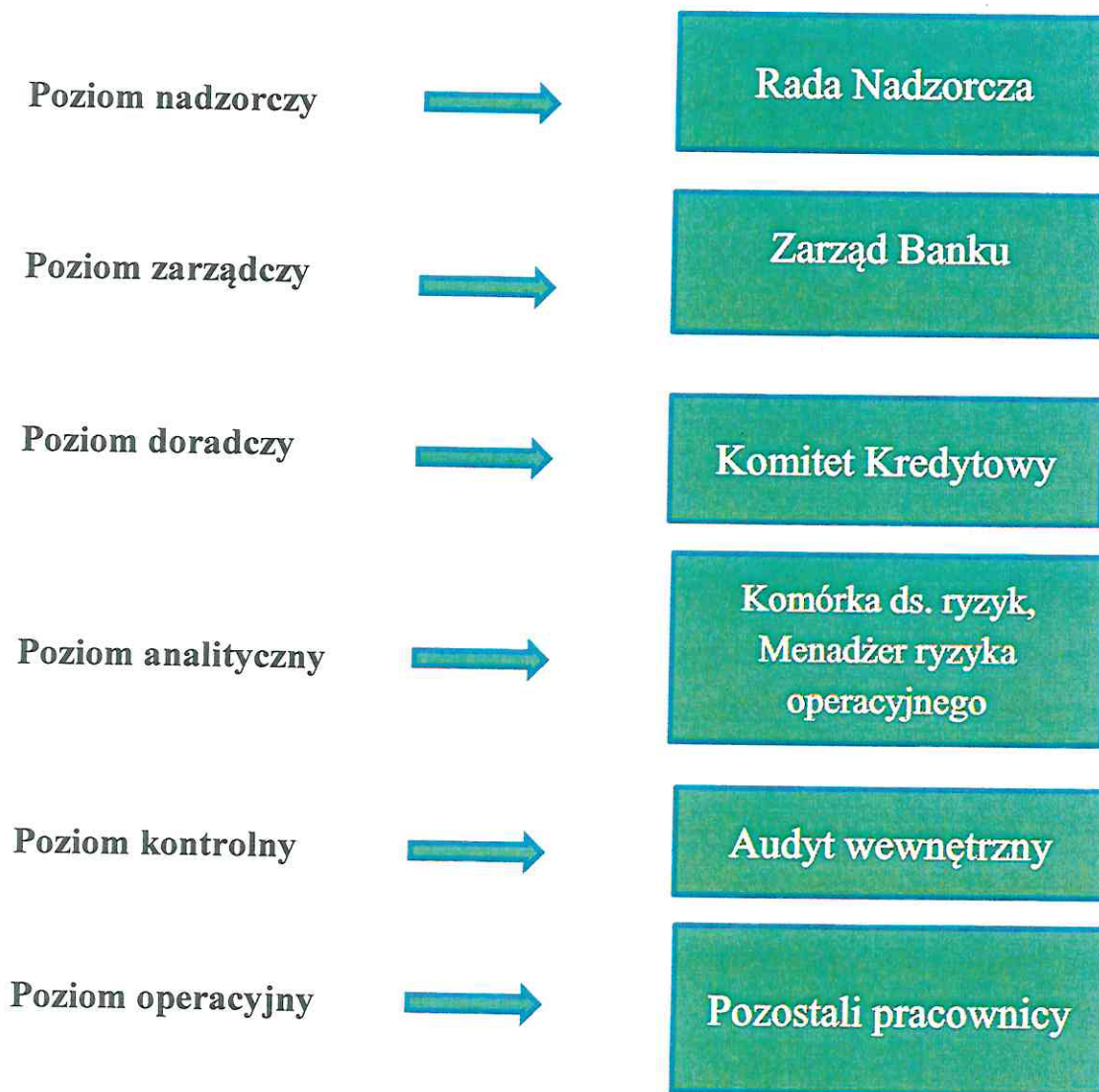
W procesie zarządzania ryzykiem uczestniczą organy Banku, Komitet Kredytowy, wyznaczone komórki organizacyjne oraz pracownicy - Schemat nr 1.

Do podstawowych zadań poszczególnych podmiotów systemu zarządzania ryzykiem należy:

- 1) **Rada Nadzorcza** dokonuje okresowej oceny realizacji przez Zarząd założeń Strategii w odniesieniu do zasad zarządzania ryzykiem oraz alokacji kapitału na pokrycie istotnych rodzajów ryzyka w Banku. W tym celu Zarząd Banku okresowo przedkłada Radzie Nadzorczej syntetyczną informację na temat skali i rodzajów ryzyka, na które narażony jest Bank, prawdopodobieństwa jego występowania, skutków i metod zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka. Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad kontrolą systemu zarządzania ryzykiem oraz ocenia jej adekwatność i skuteczność.

Rada Banku zatwierdza w planie ekonomiczno-finansowym oraz w Strategii zarządzania poszczególnymi ryzykami ogólny poziom (profil) ryzyka Banku.

Schemat nr 1. Struktura zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym w Jarocinie

- 2) **Zarząd Banku** odpowiada za opracowanie i wdrożenie Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, w tym za zorganizowanie, wdrożenie i funkcjonowanie systemu zarządzania ryzykiem oraz, jeśli to konieczne – dokonania weryfikacji w celu usprawnienia tego systemu. Instrukcje i procedury zarządzania ryzykiem obejmują swoim zakresem działalność całego Banku.
- 3) **Komitet Kredytowy** uczestniczy w procesie opiniowania transakcji kredytowych pod

kątem ryzyka ponoszonego przez Bank. Skład i szczegółowe zadania Komitetu określa „Regulamin działania Komitetu Kredytowego”.

- 4) **Komórka ds. ryzyk** monitoruje realizację wyznaczonych celów i zadań strategicznych, procesów tworzenia zysku oraz przedstawia i monitoruje pozycję Banku w zakresie bezpieczeństwa finansowego i operacyjnego. Podstawowe zadania Komórki to gromadzenie, przetwarzanie, pomiar i raportowanie odpowiednim organom i komórkom Banku, informacji dotyczących podejmowanego przez Bank ryzyka oraz opracowywanie regulacji wewnętrznych w zakresie zarządzania ryzykami oraz szacowania wewnętrznych wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka.
- 5) **Audyt wewnętrzny** ma za zadanie kontrolę i ocenę skuteczności działania systemu zarządzania ryzykiem oraz dokonywanie regularnych przeglądów prawidłowości przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem, obowiązujących w Banku. Audyt dostarcza obiektywnej oceny adekwatności i skuteczności funkcjonującego systemu zarządzania oraz zgodności przeprowadzanych operacji bankowych z wewnętrznymi regulacjami Banku.
- 6) **Pozostali pracownicy Banku** mają obowiązek przestrzegania zasad zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, obowiązujących w Banku w formie wewnętrznych regulacji i zaleceń, uczestnictwa w postępowaniu wyjaśniającym przyczyny wystąpienia zdarzeń generujących ryzyko oraz raportowania tych zdarzeń.

Zadania komórek organizacyjnych określa Regulamin organizacyjny oraz szczegółowe polityki i instrukcje dotyczące poszczególnych rodzajów ryzyka.

W Banku funkcjonuje także tzw. jednostka zgodności compliance, której celem jest właściwe zarządzanie ryzykiem braku zgodności.

Przepływ informacji zarządczej kierowanej do Zarządu i Rady Nadzorczej jest sformalizowany w Instrukcji sporządzania informacji zarządczej w Banku Spółdzielczym w Jarocinie. Instrukcja określa częstotliwość, zakres, komórki odpowiedzialne za sporządzenie raportów, odbiorców oraz terminy sporządzenia raportów - załącznik nr 3 do informacji. Systemem informacji zarządczej są objęte ryzyka uznane w Banku jako istotne. Częstotliwość oraz zakres informacji jest dostosowany do skali narażenia na ryzyko.

III. Cele i strategię zarządzania poszczególnymi ryzykami

1. Zarządzanie ryzykami

Głównym dokumentem regulującym proces zarządzania ryzykiem jest Strategia zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka. Strategia ta służy realizacji długoterminowej Strategii działania Banku na lata 2016 – 2019. Celem strategicznym zarządzania ryzykiem jest prowadzenie bezpiecznej działalności bankowej, identyfikacja wszystkich istotnych czynników ryzyka oraz utrzymanie ich na akceptowanym przez Bank poziomie, adekwatnym do wysokości posiadanych kapitałów własnych. Strategia zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Jarocinie określa apetyt na ryzyko Banku, czyli maksymalny, akceptowalny poziom ryzyka, jaki Bank może ponieść, określony przy pomocy wskaźników ilościowych i jakościowych oraz limitów wewnętrznych.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) identyfikację i raportowanie informacji na temat ryzyka i jego profilu,
- 2) stosowanie działań profilaktycznych redukujących ryzyko i jego skutki,
- 3) monitorowanie dopuszczalnego poziomu ryzyka, w tym nowych norm płynnościowych, określonych w Pakiecie CRD IV / CRR,
- 4) szacowanie wymogów kapitałowych na pokrycie poszczególnych rodzajów ryzyka,
- 5) analizowanie pokrycia wymogów kapitałowych funduszami własnymi, z uwzględnieniem buforów kapitału (zabezpieczającego i antycyklicznego),
- 6) uwzględnianie efektów pomiaru ryzyka w metodach szacowania wymogów kapitałowych,
- 7) wykorzystywanie wyników kontroli wewnętrznej i audytu do bieżącego zarządzania oraz nadzoru nad zarządzaniem Bankiem.

Bank na bieżąco modyfikuje metody zarządzania ryzykiem z uwzględnieniem zmian prawnych oraz występujących zmian na rynku usług i produktów bankowych.

2. Główne rodzaje ryzyka

1. W Banku funkcjonuje zorganizowany proces zarządzania ryzykiem. Realizowany jest w oparciu o opracowane w formie pisemnej i zatwierdzone przez Zarząd wewnętrzne procedury, które określają sposób identyfikacji, pomiaru, monitorowania i raportowania poszczególnych rodzajów ryzyka. Na podstawie corocznego zarządczego przeglądu za ryzyka istotne, tj. wymienione w uchwale 258/2011 KNF, oraz w Dyrektywie UE Bank uznaje:
 - a) kredytowe (w tym koncentracji)
 - b) rynkowe, ze względu na skalę działalności handlowej rozumiane jako stopy

- procentowej w księdze bankowej
- c) operacyjne (w tym braku zgodności),
 - d) płynności,
 - e) kapitałowe,
 - f) biznesowe, będące pochodną pozostałych ryzyk, zarządzane w procesie planowania.
- W ramach ryzyka biznesowego Bank bada: ryzyko cyklu koniunkturalnego, ryzyko strategiczne i ryzyko wyniku finansowego,
- g) walutowe.

Spośród istotnych rodzajów ryzyka, do kategorii trudno mierzalnych, Bank zaliczył ryzyko braku zgodności, dla którego nie można zbudować ilościowej i jakościowej miary oddającej w sposób prawidłowy poziom ryzyka. Dodatkowo Bank do ryzyka trudno mierzalnego zalicza ryzyko reputacji i ryzyko modeli.

2.1. Ryzyko kredytowe, ryzyko koncentracji zaangażowań, ryzyko ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, ryzyko detalicznych ekspozycji kredytowych oraz ryzyko rezydualne

Z uwagi na charakter i zakres prowadzonej działalności, najbardziej znaczącym rodzajem ryzyka w Banku jest **ryzyko kredytowe** oraz jego pochodne wymienione w Uchwale nr 258/2011 KNF oraz w Dyrektywie 2013/36 Unii Europejskiej z dnia 26 czerwca 2013r., zwanej dalej Dyrektywą i Rozporządzeniu 575/2013 Parlamentu Europejskiego tj. ryzyko koncentracji i rezydualne.

Ryzyko kredytowe związane jest z możliwością straty finansowej spowodowanej brakiem zdolności klienta do obsługi długu albo odmową wypełnienia zobowiązań wynikających z umowy wobec Banku. Dotyczy wszystkich aktywów bilansowych, do których Bank ma tytuł prawny oraz pozycji pozabilansowych. Z uwagi na charakter i zakres prowadzonej działalności, najbardziej znaczącym rodzajem ryzyka w Banku jest właśnie ryzyko kredytowe oraz jego pochodne tj. ryzyko koncentracji i ryzyko rezydualne.

Podstawowe informacje i cele strategiczne w zakresie ryzyka kredytowego

Ryzyko kredytowe jest to ryzyko nie wywiązania się kontrahenta Banku z obowiązku zwrotu udzielonych kontrahentowi przez Bank należności. Ryzyko to wpływa w sposób najbardziej istotny na działalność Banku, ponieważ niespłacenie udzielonych należności wiąże się z poniesieniem przez Bank ewentualnych dużych strat.

Celem strategicznym w zakresie działalności kredytowej jest utrzymanie stabilnego i zrównoważonego pod względem jakości, adekwatnego do posiadanych funduszy własnych, bezpiecznego oraz zdywersyfikowanego portfela kredytowego, zapewniającego odpowiedni poziom dochodowości.

Naczelnym dokumentem stanowiącym ramowe zasady prowadzenia przez Bank polityki kredytowej, ustalającej zasady realizacji strategii sprzedaży oraz marketingu, jest Polityka kredytowa będąca elementem Założeń do Planu ekonomiczno – finansowego Banku Spółdzielczego w Jarocinie. Dokument ten, jak również Strategia zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka oraz szczegółowe procedury dotyczące poszczególnych obszarów działalności kredytowej, stanowią kompleksowy system zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku.

Proces zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku obejmuje:

- 1) identyfikację czynników ryzyka kredytowego,
- 2) ocenę oraz ustalenie dopuszczalnych norm ryzyka kredytowego,
- 3) monitorowanie, pomiar i raportowanie ryzyka,
- 4) wyliczanie wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego,
- 5) kontrolę zarządzania ryzykiem kredytowym.

Podstawowe informacje i cele strategiczne w zakresie zarządzania ryzykiem koncentracji zaangażowań

Bank definiuje ryzyko koncentracji zaangażowań jako ryzyko nie wykonania zobowiązań/zobowiązania przez pojedyncze podmioty oraz przez grupy podmiotów, w przypadku, których prawdopodobieństwo nie wykonania zobowiązania jest zależne od wspólnych czynników.

Ryzyko to związane jest ze zbyt dużym zaangażowaniem Banku wobec: pojedynczych klientów lub grup klientów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie, podmiotów z tej samej branży, ekspozycji zabezpieczonych tym samym zabezpieczeniem, portfeli kredytowych (Ekspozycje Kredytowe Zabezpieczone Hipotecznie EKHZ, Detaliczne Ekspozycje Kredytowe DEK) tego samego produktu, tego samego rodzaju zabezpieczenia.

Celem w zakresie zarządzania ryzykiem koncentracji jest zminimalizowanie poziomu ryzyka poprzez dywersyfikację portfela kredytowego, zapewnienie przestrzegania zewnętrznych i wewnętrznych limitów koncentracji.

Podstawowe informacje i cele strategiczne w zakresie zarządzania ryzykiem rezydualnym

Ryzyko rezydualne jest to ryzyko związane ze stosowaniem przez Bank technik redukcji ryzyka kredytowego (form zabezpieczeń), które mogą być mniej efektywne niż oczekiwano w momencie ich przyjmowania. W Banku ryzyko rezydualne stanowi element ryzyka kredytowego. Ryzykiem tym Bank zarządza na podstawie Polityki kredytowej, Instrukcji prawnych form zabezpieczeń oraz procedur monitorowania zabezpieczeń.

W celu ograniczania występowania ryzyka rezydualnego w Banku prowadzony jest systematyczny monitoring skuteczności przyjmowanych zabezpieczeń kredytowych.

Monitoring skuteczności zabezpieczeń jest prowadzony w cyklach rocznych w celu weryfikacji przyjętych przez Bank limitów na ekspozycje zabezpieczone tym samym rodzajem zabezpieczenia w oparciu o następujące informacje:

- 1) informacje na temat prowadzonych egzekucji komorniczych z przyjętych zabezpieczeń,
- 2) ocena jakości zabezpieczeń, w tym zabezpieczeń pomniejszających podstawę tworzenia rezerw celowych,
- 3) ocena skuteczności przyjętych zabezpieczeń w oparciu o informacje rynkowe.

Podstawowe informacje i cele strategiczne w zakresie zarządzania ryzykiem ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie (EKHZ)

Ekspozycja zabezpieczona hipotecznie jest to ekspozycja kredytowa związana z finansowaniem nieruchomości, w przypadku której zostało ustanowione zabezpieczenie w postaci hipoteki, lub hipoteka stanowi zabezpieczenie docelowe.

W przypadku ekspozycji kredytowych nie związanych z finansowaniem nieruchomości, za ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie uznaje się ekspozycje kredytowe, w przypadku których:

- 1) pierwotny okres zapadalności jest dłuższy niż trzy lata, oraz
- 2) hipoteka jest lub będzie zabezpieczeniem dominującym.

Podstawowym celem zarządzania ryzykiem EKHZ jest zapewnienie bezpiecznej i efektywnej działalności Banku w tym obszarze.

Zarządzanie ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie obejmuje następujące elementy:

- 1) analizę skuteczności zabezpieczeń, ze szczególnym uwzględnieniem hipoteki na nieruchomości w ramach zarządzania ryzykiem rezydualnym,
- 2) ustalenie i monitorowanie wewnętrznych limitów zaangażowania w ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie,

- 3) monitoring ekspozycji kredytowych i zabezpieczeń oraz rynkowych cen nieruchomości zgodnie z Instrukcją monitoringu ekspozycji kredytowych i zabezpieczeń oraz klasyfikacji i tworzenia rezerw celowych,
- 4) analizę struktury długoterminowych aktywów i pasywów Banku,
- 5) analizę wpływu wzrostu rynkowych stóp procentowych na spłacalność kredytów poprzez analizę przyczyn każdego przypadku braku spłat kredytów z tytułu wzrostu oprocentowania. Analiza wpływu wzrostu stóp procentowych na ryzyko kredytowe jest sporządzana raz w roku w ramach analizy ekspozycji zagrożonych,
- 6) ocenę wpływu spadku cen nieruchomości na poziom ryzyka Banku,
- 7) wyznaczenie i monitorowanie wskaźnika LTV,
- 8) prezentowanie wyników analiz Kierownictwu Banku.

Bank monitoruje zmiany zachodzące na rynku nieruchomości oraz weryfikuje wartość rynkową nieruchomości stanowiących zabezpieczenie ekspozycji kredytowych.

Podstawowe informacje i cele strategiczne w zakresie zarządzania ryzykiem ekspozycji DEK

Detaliczna ekspozycja kredytowa (DEK) jest to ekspozycja kredytowa wobec osoby fizycznej, udzielona na cele niezwiązane z działalnością gospodarczą lub prowadzeniem gospodarstwa rolnego, z wyłączeniem ekspozycji zabezpieczonej hipotecznie, ekspozycji zabezpieczonej kaucją złożoną przez klienta w Banku, ekspozycji kredytowej powstałej w wyniku udzielenia kredytu na zakup papierów wartościowych oraz ekspozycji, w przypadku której źródłem spłaty są przychody z tytułu zbycia papierów wartościowych.

Podstawowym celem zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych jest zapewnienie bezpiecznej i efektywnej działalności Banku w tym obszarze w długoterminowej perspektywie, z uwzględnieniem wrażliwości ekspozycji na zmiany warunków otoczenia oraz oddziaływanie na poziom ryzyka, poprzez właściwy dobór transakcji i klientów.

Ryzyko związane z portfelem detalicznych ekspozycji kredytowych wynika w Banku przede wszystkim z następujących czynników:

- 1) niezidentyfikowane zjawisko „przekredytowania”, które może wystąpić u niektórych klientów Banku, zwłaszcza tych, którzy korzystają z usług firm para bankowych,
- 2) trudności w zakresie właściwego ustalenia minimalnej wysokości kosztów utrzymania,
- 3) trudności z właściwym oszacowaniem wartości przyjmowanych zabezpieczeń, zwłaszcza nierzeczowych,

- 4) trudności w dochodzeniu roszczeń wynikających z detalicznych ekspozycji kredytowych znajdujących się na etapie egzekucji przymusowej,
- 5) brakiem stabilności na lokalnym rynku pracy.

Zarządzanie ryzykiem ekspozycji DEK opiera się na następujących zasadach: Bank nie udziela walutowych oraz detalicznych ekspozycji kredytowych o „balonowym” harmonogramie spłaty, ustanawia limity wewnętrzne dla łącznej kwoty DEK oraz na poszczególne rodzaje ekspozycji kredytowych, monitoruje poziom wykorzystania ustanowionych limitów, dokonuje identyfikacji, pomiaru, kontroli oraz na bieżąco monitoruje ryzyko związane z pojedynczą transakcją oraz portfelem DEK.

W ramach detalicznych ekspozycji kredytowych Bank wyróżnia następujące produkty: kredyty gotówkowe, kredyty na zakup pojazdów, limit w ROR (kredyty odnawialne), karty kredytowe.

Rozwiązania organizacyjne

W procesie zarządzania ryzykiem kredytowym, ryzykiem koncentracji zaangażowań, ryzykiem rezydualnym, ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie oraz detalicznych ekspozycji kredytowych w Banku uczestniczą:

- 1) **Rada Nadzorcza** określa cele strategiczne oraz sprawuje nadzór nad procesem zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku,
- 2) **Prezes Zarządu** sprawuje nadzór nad ryzykiem kredytowym,
- 3) **Wiceprezes Zarządu** nadzorujący działalność kredytową sprawuje nadzór nad wdrażaniem Polityki kredytowej tj. nadzorowanie funkcjonowania działalności kredytowej Banku, monitorowania należności kredytowych, klasyfikacji i tworzenia rezerw i windykacji,
- 4) **Komitet Kredytowy** opiniuje ryzyko transakcji kredytowych,
- 5) **Komórka ds. ryzyk** jest odpowiedzialna za opracowanie propozycji rodzajów i wysokości limitów wewnętrznych, ich okresowej weryfikacji, analiz ryzyka kredytowego, wewnętrznych regulacji Banku,
- 6) **Kierownicy Oddziałów, Kierownik Komórki ds. Kredytów** odpowiedzialna jest za identyfikację ryzyka kredytobiorców ocenianych i monitorowanych w poszczególnych jednostkach organizacyjnych Banku oraz za przygotowanie analizy portfela kredytowego na podstawie zgromadzonej sprawozdawczości,
- 7) **Stanowisko ds. kontroli wewnętrznej** przeprowadza kontrolę poprawności zarządzania ryzykiem kredytowym,

- 8) **Wszyscy pracownicy Banku** zobowiązani są do przestrzegania wewnętrznych regulacji Banku oraz do przeprowadzania rzetelnej kontroli bieżącej.

Opis systemów identyfikacji, pomiaru i raportowania ryzyka kredytowego

Identyfikacja i pomiar ryzyka kredytowego w Banku odbywa się na etapie zarządzania ryzykiem pojedynczej transakcji jak i w odniesieniu do całego portfela kredytowego.

Ryzyko pojedynczej transakcji

Zarządzanie ryzykiem kredytowym w odniesieniu do pojedynczej transakcji kredytowej obejmuje procedury składające się na metodykę oceny ryzyka kredytowego przed udzieleniem kredytu oraz w trakcie trwania umowy kredytowej oraz mechanizmy kontroli wewnętrznej. System zarządzania ryzykiem kredytowym pojedynczej transakcji/kredytobiorcy obejmuje: badanie wiarygodności i zdolności kredytowej, wdrożenie metod ograniczających nadmierne zadłużanie się gospodarstw domowych między innymi poprzez ustalenie maksymalnego poziomu wskaźnika DTI, monitorowanie sytuacji ekonomiczno-finansowej oraz zabezpieczeń, przeprowadzanie klasyfikacji ekspozycji kredytowych i tworzenie rezerw celowych, windykację i restrukturyzację oraz nadzór nad kredytami zagrożonymi, kontrolę działalności kredytowej.

Ryzyko łącznego portfela kredytowego

Zasady bezpiecznego zarządzania ryzykiem kredytowym w odniesieniu do łącznego zaangażowania kredytowego Banku obejmuje działania polegające na analizie: jakości portfela kredytowego, koncentracji zaangażowań i dywersyfikacji (branżowej, rodzaju kredytu, rodzaju zabezpieczenia, produktowej) portfela kredytowego, wykorzystania przyjętych limitów wewnętrznych, struktury portfela kredytowego, monitorowania ekspozycji zagrożonych, odstępstw od ogólnych warunków kredytowania, rynku nieruchomości.

System identyfikacji, pomiaru i raportowania ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych oraz ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie jest częścią systemu zarządzania ryzykiem kredytowym. Procesy te są zgodne z wymaganiami Rekomendacji T i S.

Raportowanie ryzyka kredytowego odbywa się w ramach systemu informacji zarządczej (załącznik nr 3 do informacji), zasadniczo w cyklach miesięcznych lub kwartalnych do Zarządu Banku i cyklach kwartalnych i półrocznych do Rady Nadzorczej. Pewne typy raportów dokonywane są z roczną częstotliwością (wyniki testów warunków skrajnych w zakresie ryzyka kredytowego, analiza wyniku finansowego z tytułu obrotu instrumentami finansowymi, analiza wpływu inwestycji na wskaźniki ryzyka i przestrzeganie limitów, analiza sytuacji podmiotu

emitującego dane instrumenty finansowe).

Polityka stosowanych zabezpieczeń i ograniczania ryzyka

Bank podejmuje wszelkie działania niezbędne dla ograniczania ryzyka kredytowego poprzez wprowadzanie: procedur wewnętrznych regulujących proces zarządzania ryzykiem kredytowym, odpowiedniej struktury organizacyjnej, systemu limitów wewnętrznych, metodyki oceny zdolności kredytowej, procedury monitorowania jakości kredytów i zabezpieczeń oraz poprzez udzielanie kompetencji do przyznawania kredytów.

Systematyczne raportowanie o wykorzystaniu limitów wewnętrznych stanowi system ostrzegania przed zmianami profilu ryzyka Banku i docelowo służy zapewnieniu właściwego poziomu ryzyka kredytowego.

Ocena skuteczności metod zarządzania ryzykiem przeprowadzana jest w ramach rocznej weryfikacji regulacji wewnętrznych.

Proces zarządzania ryzykiem kredytowym podlega badaniu i ocenie w ramach kontroli wewnętrznej oraz w ramach systemu zarządzania ryzykiem braku zgodności.

2.2. Ryzyko stopy procentowej

Podstawowe informacje i cele strategiczne w zakresie zarządzania ryzykiem stopy procentowej

Ryzyko stopy procentowej to ryzyko negatywnego wpływu zmian stóp procentowych na wynik finansowy oraz na kształtowanie się poziomu funduszy własnych Banku, wynikające z narażenia aktualnego i przyszłego wyniku finansowego Banku oraz posiadanych kapitałów (funduszy) na niekorzystny wpływ zmian niezależnych od Banku rynkowych stóp procentowych. Ryzyko to w Banku związane jest z:

- 1) ryzykiem niedopasowania terminów przeszacowania - ryzyko niedopasowania terminów zmian oprocentowania aktywów odsetkowych i pasywów odsetkowych, z uwzględnieniem pozycji pozabilansowych,
- 2) ryzykiem bazowym – ryzyko wynikające z niedoskonałego powiązania (korelacji) stawek bazowych (rynkowych i bazowych NBP), w oparciu o które wyznaczone jest oprocentowanie produktów, w przypadku gdy ich przeszacowanie następuje w tych samych okresach,
- 3) ryzykiem opcji klienta – ryzyko wynikające z praw klienta do wcześniejszej spłaty należności (kredytu) lub wycofania zobowiązań (depozytu),

- 4) ryzyko krzywej dochodowości – wynika ze zmiany relacji pomiędzy stopami procentowymi odnoszącymi się do różnych terminów, a dotyczącymi tego samego rynku lub indeksu.

Celem zarządzania ryzykiem stopy procentowej jest utrzymanie relacji przychodów i kosztów odsetkowych oraz bilansowej wartości zaktualizowanej kapitału wynikającej ze zmian stóp procentowych, w granicach nie zagrażających bezpieczeństwu Banku i akceptowanych przez Radę Nadzorczą. Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie ryzykiem stopy procentowej obejmujące zapewnienie odpowiedniej struktury aktywów i pasywów. Bank kształtuje strukturę aktywów i pasywów poprzez politykę cenową i działania marketingowe w taki sposób, by uzyskać odpowiednią do skali działalności stabilną bazę depozytową, dochodowy portfel kredytowy oraz wypracować optymalne marże.

Rozwiązania organizacyjne

W procesie zarządzania ryzykiem stopy procentowej uczestniczą:

- 1) **Rada Nadzorcza** w ramach pełnionego nadzoru dokonuje okresowej oceny kluczowych aspektów zarządzania ryzykiem stopy procentowej w Banku, w tym zgodności prowadzonej polityki z obowiązującą strategią oraz planem finansowym,
- 2) **Zarząd** odpowiada za skuteczność systemu zarządzania ryzykiem stopy procentowej,
- 3) **Wiceprezes Zarządu nadzorujący działalność finansową** sprawuje nadzór nad identyfikowaniem, pomiarem, monitorowaniem i kontrolą ryzyka stopy procentowej oraz kształtowaniem pozycji bilansowych wrażliwych na zmiany stóp procentowych Banku,
- 4) **Komórka do spraw księgowych** odpowiada za kształtowanie pozycji bilansowych i pozabilansowych wrażliwych na zmiany stóp procentowych,
- 5) **Komórka ds. ryzyk** identyfikuje, dokonuje pomiaru, monitoruje i kontroluje poziom ryzyka stopy procentowej w Banku oraz zależności pomiędzy ryzykiem stopy procentowej a innymi ryzykami bankowymi.

Rozwiązania organizacyjne funkcjonujące w Banku zapewniają niezależność funkcji pomiaru, monitorowania i kontrolowania ryzyka od działalności operacyjnej.

Opis systemów identyfikacji, pomiaru i raportowania

Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej w Banku ma charakter skonsolidowany, obejmuje wszystkie jednostki i komórki organizacyjne Banku. Przy analizie uwzględniane są wszystkie

istotne dla Banku rodzaje ryzyka stopy procentowej, w ścisłym powiązaniu z innymi rodzajami ryzyka.

Do pomiaru narażenia na ryzyko stopy procentowej Bank wykorzystuje następujące metody:

- 1) lukę przeszacowania,
- 2) metodę wyniku odsetkowego,
- 3) metodę zaktualizowanej wartości ekonomicznej,
- 4) analizę wskaźników ekonomicznych związanych z ryzykiem stopy procentowej.

Analiza ryzyka stopy procentowej sporządzana co miesiąc przez Komórkę ds. ryzyk obejmuje w szczególności następujące elementy:

- 1) strukturę aktywów i pasywów według rodzajów zastosowanych stóp referencyjnych,
- 2) wielkość niedopasowania aktywów i pasywów wrażliwych na zmianę stóp referencyjnych w poszczególnych przedziałach czasowych (oraz opcjonalnie wielkość niedopasowania przy uwzględnieniu pozycji pozabilansowych),
- 3) informację o poziomie marży odsetkowej Banku oraz spreadu (różnicy pomiędzy oprocentowaniem aktywów i pasywów),
- 4) podstawowe wskaźniki ekonomiczne z zakresu ryzyka stopy procentowej,
- 5) analizę luki przeszacowania (bez uwzględniania pozycji pozabilansowych oraz z uwzględnieniem – w okresach rocznych) obejmującą symulacje zmian wyniku odsetkowego w okresie najbliższego roku,
- 6) informację o poziomie i stopniu wykorzystania poszczególnych limitów w zakresie ryzyka stopy procentowej,
- 7) testy warunków skrajnych,
- 8) inne informacje ważne z punktu widzenia zarządzania ryzykiem stopy procentowej,
- 9) komentarz i propozycje rekomendacji zarządczych, w tym proponowane zalecenia w przypadku przekroczenia limitów.

Wyniki pomiaru i monitorowania ryzyka stopy procentowej, analiza ryzyka stopy procentowej łącznie ze zobowiązaniami pozabilansowymi oraz weryfikacja procedur, założeń testów warunków skrajnych oraz planów awaryjnych i przyjętych limitów prezentowane są Radzie Nadzorczej oraz Zarządowi Banku – załącznik nr 3 do informacji.

Polityka stosowania zabezpieczeń i ograniczania ryzyka oraz procesy monitorowania skuteczności zabezpieczeń i metod redukcji ryzyka

Bank ogranicza i zabezpiecza się przed ryzykiem podejmując działania zdefiniowane w procedurach wewnętrznych.

W ramach ograniczania ryzyka bazowego Bank dokonuje badania wpływu zmian poszczególnych stóp referencyjnych na wynik odsetkowy. Wynik analizy może być podstawą do uruchomienia procedury zmian w strukturze udziału poszczególnych pozycji aktywów i pasywów (według rodzajów stóp referencyjnych) w bilansie Banku.

W celu zabezpieczenia się przed ryzykiem opcji klienta Bank może wprowadzić opłaty za przedterminową spłatę kredytów, zmniejszyć lub nie wypłacać odsetek od wcześniej zrywanych depozytów, wprowadzić zmiany oprocentowania produktów, w zakresie których zaobserwowano nasilenie zjawiska wykorzystywania opcji klienta, wprowadzić zmienione warunki dla nowo wprowadzanych produktów.

W celu utrzymania założonego profilu ryzyka stopy procentowej:

- 1) w przypadku zniżkujących rynkowych stóp procentowych Bank kształtuje rozmiar i znak niedopasowania w kierunku wielkości ujemnej skracając terminy pozyskiwanych środków oprocentowanych stałą stopą, wydłużając terminy inwestycji, zakupuje papiery wartościowe o stałym oprocentowaniu, rozbudowując portfel długoterminowych kredytów o stałym oprocentowaniu, dokonuje weryfikacji polityki kalkulacji cen kredytów, poprzez zwiększanie udziału marży stałej w stosunku do stóp bazowych przy ustalaniu stóp nominalnych.
- 2) w przypadku wyższkujących rynkowych stóp procentowych Bank kształtuje rozmiar i znak niedopasowania w kierunku wielkości dodatniej wydłużając terminy pozyskiwanych środków (o stałym oprocentowaniu), skracając terminy papierów wartościowych o stałym oprocentowaniu, ograniczając portfel kredytów o stałym oprocentowaniu, zmniejszając udział stałej marży odsetkowej w relacji do stóp bazowych, przy kalkulowaniu nominalnych stóp procentowych dla kredytów.

Monitorowanie i raportowanie limitów wewnętrznych odbywa się w cyklach miesięcznych.

Aktualizacja limitów i weryfikacja procedur przeprowadzana jest, co najmniej, w cyklach rocznych.

2.3. Ryzyko operacyjne i ryzyko braku zgodności.

Podstawowe informacje i cele strategiczne w zakresie ryzyka operacyjnego i ryzyka braku zgodności

W Banku ryzyko operacyjne definiowane jest jako możliwość poniesienia strat powstałych w wyniku niewłaściwych lub wadliwie przebiegających procesów wewnętrznych, działań ludzi, funkcjonowania systemów, strat wynikających z przyczyn zewnętrznych. Ryzyko operacyjne obejmuje ryzyko prawne, nie obejmuje ryzyka reputacji i ryzyka strategicznego, które związane jest z ryzykiem biznesowym.

Ryzyko braku zgodności generują skutki nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania. Z uwagi na fakt, że Bank funkcjonuje na terenie jednego kraju, na określonym przez Statut obszarze oraz korzysta głównie z regulacji wzorcowych Banku Zrzeszającego, pomiar skutków tego ryzyka przeprowadza się razem z ryzykiem operacyjnym.

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz ryzykiem braku zgodności w Banku jest ograniczanie ryzyka występowania strat operacyjnych oraz dążenie do ich minimalizowania.

Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie ryzykiem operacyjnym oraz ryzykiem braku zgodności obejmujące:

- 1) określenie podstawowych procesów niezbędnych do zarządzania ryzykiem operacyjnym,
- 2) prowadzenie i analiza rejestru incydentów i strat z tytułu ryzyka operacyjnego (w tym zawarte są straty z tytułu ryzyka braku zgodności),
- 3) opracowanie ogólnych zasad zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym zasady identyfikacji, oceny, monitorowania, zabezpieczania i transferu ryzyka operacyjnego,
- 4) zarządzanie kadrami,
- 5) określenie docelowego profilu ryzyka operacyjnego, uwzględniającego skalę i profil ryzyka operacyjnego obciążającego Bank,
- 6) zdefiniowanie tolerancji/apetytu Banku na ryzyko operacyjne, w tym wartości progowe sum strat danej klasy zdarzeń w określonym horyzoncie czasowym, oraz określone działania, które bank będzie podejmował w przypadkach, gdy wartości te zostaną przekroczone,
- 7) przyjęcie założeń dla systemu kontroli wewnętrznej w zakresie ryzyka operacyjnego.

Rozwiązania organizacyjne

Ryzyko operacyjne

Podział zadań w obszarze zarządzania ryzykiem operacyjnym został określony w regulacjach wewnętrznych Banku. Organami statutowymi nadzorującymi zarządzanie ryzykiem operacyjnym w Banku są: Rada Nadzorcza, Zarząd. W procesie bezpośredniego zarządzania ryzykiem operacyjnym uczestniczą:

- 1) Komórka monitorująca ryzyko,
- 2) Kierownicy jednostek/komórek organizacyjnych pełniący kontrolę funkcjonalną,
- 3) Zarząd Banku sprawujący główną funkcję zarządczą w procesie zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku. Bezpośredni nadzór nad zarządzaniem ryzykiem operacyjnym w Banku sprawuje Wiceprezes Zarządu nadzorujący działalność depozytową.

Do podstawowych zadań poszczególnych podmiotów systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym należy:

- 1) **Rada Nadzorcza:** zatwierdza docelowy profil ryzyka operacyjnego oraz tolerancję / apetyt na ryzyko, zawarte w Strategii zarządzania ryzykiem operacyjnym. Rada zapewnia, że członkowie Zarządu posiadają odpowiednią wiedzę i kwalifikacje, zapewniające realizację Strategii zarządzania ryzykiem operacyjnym. Rada dokonuje okresowej oceny realizacji przez Zarząd założeń Strategii w odniesieniu do zasad zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku. W tym celu Zarząd Banku okresowo – nie rzadziej niż raz w roku - przedkłada Radzie Nadzorczej syntetyczną informację na temat skali i rodzajów ryzyka operacyjnego, na które narażony jest Bank, prawdopodobieństwa jego występowania, jego skutków i metod zarządzania ryzykiem operacyjnym. Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad kontrolą systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz ocenia jej adekwatność i skuteczność.
- 2) **Zarząd Banku** odpowiada za opracowanie i wdrożenie Strategii zarządzania ryzykiem, w tym za zorganizowanie, wdrożenie i funkcjonowanie systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz, jeśli to konieczne – wprowadzanie niezbędnych korekt w celu usprawnienia tego systemu. Zasady i procedury zarządzania ryzykiem operacyjnym powinny obejmować pełny zakres działalności Banku. Zarząd Banku dokonuje oceny poprawności funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym nie rzadziej niż raz w roku.
- 3) **Komórka monitorująca ryzyko** pełni funkcję jednostki ds. zarządzania ryzykiem operacyjnym w obszarze pomiaru i monitorowania ryzyka, prezentuje wyniki analiz oraz przeprowadzonych testów warunków skrajnych i testów ciągłości działania członkom Zarządu oraz Radzie Nadzorczej.

- 4) **Menadżer Główny** - koordynuje działania związane z zarządzaniem ryzykiem operacyjnym na szczeblu całego Bank, gromadzi informacje o zdarzeniach ryzyka operacyjnego, pełni funkcje kontrolne w obszarze identyfikacji, klasyfikacji i wyceny strat, tworzy bazy danych oraz wieloprzekrojowe analizy ryzyka operacyjnego, które prezentuje Komórcie ds. ryzyk.
- 5) **Menadżerowie ryzyka** – decydują o istotności incydentu, klasyfikują zdarzenia operacyjne (RR/KR) i dokonują wyceny strat.
- 6) **Pozostali pracownicy Banku** mają obowiązek przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem operacyjnym, obowiązujących w Banku, oraz uczestniczenia w postępowaniu wyjaśniającym przyczyny wystąpienia zdarzeń wywołujących ryzyko, a także mają obowiązek raportowania ww. zdarzeń.
- 7) **Audyt wewnętrzny** ma za zadanie kontrolę i ocenę sprawności działania systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz dokonywanie regularnych przeglądów prawidłowości przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem, obowiązujących w Banku. Audyt wewnętrzny nie pełni bezpośrednio funkcji zarządzania ryzykiem, natomiast dostarcza obiektywnej oceny efektywności, adekwatności i skuteczności funkcjonującego systemu zarządzania oraz jakości przeprowadzanych operacji bankowych. Zadania stanowiska audytu wewnętrznego Bank zleca odpowiednim komórkom Banku Zrzeszającego na zasadach odrębnie zawartych umów.

Ryzyko braku zgodności

W procesie bezpośredniego zarządzania ryzykiem braku zgodności uczestniczą:

- 1) **Rada Nadzorcza** zatwierdza Politykę zgodności, sprawuje nadzór nad zarządzaniem ryzykiem braku zgodności, otrzymuje sprawozdania z przeprowadzonych kontroli wewnętrznych i audytu.
- 2) **Zarząd Banku** sprawuje główną funkcję zarządczą w procesie zarządzania ryzykiem braku zgodności w Banku. Bezpośredni nadzór nad zarządzaniem ryzykiem braku zgodności w Banku sprawuje Prezes Zarządu.
- 3) **Komórka ds. Ryzyk** sporządza raporty z analizy ryzyka braku zgodności dla Zarządu i Rady Nadzorczej Banku.
- 4) **Zarządzający ryzykiem braku zgodności** odpowiada za spójność przedstawionych projektów nowych regulacji i produktów z wymogami prawnymi.
- 5) **Komórka ds. Samorządu i Kadr** odpowiedzialna jest za zadania związane z prowadzeniem rejestru regulacji wewnętrznych i ich zmian, organizowaniem przepływu

informacji w sprawie zmian przepisów wewnętrznych i zewnętrznych oraz organizowaniem szkoleń.

- 6) **Kierownicy jednostek/komórek organizacyjnych** pełnią kontrolę funkcjonalną.
- 7) **Wszyscy pracownicy Banku** odpowiedzialni są za przestrzeganie procedur wewnętrznych Banku oraz kontrolę bieżącą na zajmowanym stanowisku pracy.

Opis systemów identyfikacji, pomiaru, raportowania i monitorowania ryzyka

System zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz ryzykiem braku zgodności w Banku tworzą regulacje wewnętrzne (Strategia zarządzania ryzykiem operacyjnym, Polityka bezpieczeństwa, Polityka zarządzania ryzykiem operacyjnym, Polityka kadrowa, Instrukcja zarządzania ryzykiem operacyjnym, Instrukcja obsługi programu BRO, Instrukcja zarządzania kadrami, Instrukcja zarządzania ryzykiem braku zgodności, Instrukcja zarządzania ryzykiem powierzania czynności podmiotom zewnętrznym, Polityka ciągłości działania, struktura organizacyjna oraz system informatyczny wspomagający proces ewidencjonowania, pomiaru, monitorowania i raportowania ryzyka operacyjnego. Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym jest wbudowany we wszystkie transakcje i czynności bankowe. W Banku stosowany jest podział zdarzeń operacyjnych zgodny z rekomendacją M KNF. Zgodnie z Rozporządzeniem 575/2016 UE, art. 317 Bank wyodrębnia następujące linie biznesowe: bankowość detaliczna, bankowość komercyjna, płatności i rozliczenia.

Nadrzędnym celem zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku jest utrzymanie narażenia na ryzyko operacyjne na akceptowanym przez Zarząd oraz Radę Nadzorczą poziomie. W Banku funkcjonuje system limitów wewnętrznych ograniczających ryzyko operacyjne, określony w Strategii zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz w Instrukcji zarządzania ryzykiem operacyjnym tj.:

- 1) wskaźniki ilościowe i jakościowe,
 - 2) wartości progowe strat z tytułu ryzyka operacyjnego w ramach poszczególnych klas zdarzeń w horyzoncie czasowym obejmującym okres obowiązywania Strategii działania Banku.
- Bank zakłada tolerancję / apetyt na ryzyko operacyjne na poziomie 60% utworzonego wymogu kapitałowego, tj. suma strat z tytułu ryzyka operacyjnego w kolejnych latach nie przekroczy 60% utworzonego, zgodnie z załącznikiem nr 14 do uchwały KNF w sprawie adekwatności kapitałowej wymogu kapitałowego na ryzyko operacyjne.
- 3) limity ryzyka operacyjnego wyrażone za pomocą KRI (Kluczowe wskaźniki ryzyka).

Regulacje określają także jakie działania należy podjąć w przypadku przekroczenia limitów wewnętrznych.

Dodatkowymi narzędziami oceny ryzyka operacyjnego jest Samoocena oraz Mapa ryzyka operacyjnego sporządzana na podstawie zarejestrowanych zdarzeń ryzyka operacyjnego. Ponadto Bank przeprowadza analizę nowych produktów, które mogą wpłynąć na poziom ryzyka operacyjnego. Dokonuje oceny ryzyka związanego z powierzeniem czynności podmiotom zewnętrznym. Bank analizuje także sytuację ekonomiczną podmiotów ubezpieczeniowych oraz dokonuje aktualizacji umów ubezpieczeniowych (transfer ryzyka). W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości lub zagrożeń podejmowane są działania mające na celu eliminację zagrożeń. W Banku przeprowadza się także testy warunków skrajnych.

Wyniki analiz prezentowane są Zarządowi i Radzie Nadzorczej w terminach wskazanych w Systemie informacji zarządczej – załącznik nr 3 do informacji.

Polityka stosowanych zabezpieczeń i ograniczania ryzyka oraz procesy monitorowania skuteczności zabezpieczeń i metod redukcji ryzyka

Bank ogranicza ryzyko operacyjne poprzez wprowadzenie właściwych regulacji wewnętrznych, mechanizmów kontroli wewnętrznej, zastosowanie adekwatnych ubezpieczeń oraz poprzez wdrożenie odpowiednich planów utrzymania ciągłości działania i planów awaryjnych.

Pracownicy Banku zobowiązani są do dokonywania wpisów incydentów do rejestru ryzyka operacyjnego. W celu przeprowadzenia spójności (rekoncyliacji) bazy ryzyka operacyjnego (BRO) z ewidencją księgową oraz z pozostałymi bazami funkcjonującymi w Banku Menadżer ryzyka operacyjnego weryfikuje dane z rejestru BRO z systemem ewidencyjno-księgowym, rejestrem skarg i wniosków, rejestrem awarii zgłaszanych dostawcy systemu informatycznego, rejestrem naruszeń bezpieczeństwa systemów informatycznych, raportami audytów. W przypadku stwierdzenia niespójności Menadżer ryzyka operacyjnego uzgadnia je z właścicielem danego rejestru i zobowiązuje go do uzupełnienia rejestru BRO.

Rejestr zdarzeń ryzyka operacyjnego, wyniki Samooceny, wskaźniki KRI, przegląd procesów Banku są podstawą analiz ryzyka operacyjnego. Wyniki analiz ryzyka operacyjnego, przeprowadzanych przez Komórkę monitorującą ryzyko prezentowane są Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej w cyklach określonych w Instrukcji sporządzania informacji zarządczej – załącznik nr 3 do informacji.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym podlega badaniu i ocenie w ramach systemu kontroli wewnętrznej.

Ocena skuteczności stosowanych metod zarządzania ryzykiem operacyjnym przeprowadzana jest w ramach rocznej weryfikacji regulacji wewnętrznych.

2.4. Ryzyko płynności

Podstawowe informacje i cele strategiczne w zakresie

Ryzyko płynności to ryzyko utraty zdolności do terminowego wywiązywania się z bieżących i przyszłych zobowiązań bilansowych i pozabilansowych w terminie ich wymagalności bez ponoszenia nieakceptowalnych strat.

Celem strategicznym Banku w zarządzaniu płynnością jest pełne zabezpieczenie jego płynności, minimalizacja ryzyka utraty płynności przez Bank w przyszłości oraz optymalne zarządzanie nadwyżkami środków finansowych.

Cel ten jest realizowany poprzez:

- 1) zapewnienie finansowania aktywów i terminowego wykonania zobowiązań w toku normalnej działalności Banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, bez konieczności poniesienia straty;
- 2) zapobieganie powstania sytuacji kryzysowej, zwłaszcza z powodu czynników wewnątrzbankowych oraz posiadanie aktualnego i skutecznego planu awaryjnego na wypadek wystąpienia takiej sytuacji;
- 3) utrzymywanie przez Bank aktywów nieobciążonych na minimalnym poziomie stanowiącym zabezpieczenie na wypadek zrealizowania się scenariuszy warunków skrajnych płynności w „horyzoncie przeżycia” wynoszącym 30 dni.

Realizacja strategii zarządzania płynnością następuje poprzez równoczesne zarządzanie aktywami i pasywami oraz pozycjami pozabilansowymi Banku z w sposób skonsolidowany i całościowy. Oznacza to zarządzanie płynnością, zarówno w odniesieniu do pozycji bilansowych jak i pozabilansowych we wszystkich horyzontach czasowych ustalonych przez Bank i obejmuje wszystkie komórki i jednostki organizacyjne Banku oraz dywersyfikację aktywów według kryteriów płynności, bezpieczeństwa i rentowności.

Zarządzanie ryzykiem płynności w Banku ma charakter skonsolidowany i całościowy, co oznacza zarządzanie płynnością złotową i walutową, zarówno w odniesieniu do pozycji bilansowych, jak i pozabilansowych, we wszystkich horyzontach czasowych ustalonych przez Bank i obejmuje wszystkie komórki i jednostki organizacyjne Banku.

Pojęcia stosowane w procesie mierzenia pozycji płynności i ryzyka płynności

Baza depozytowa – zobowiązania terminowe i bieżące wobec osób fizycznych oraz innych podmiotów niefinansowych, z wyłączeniem transakcji dotyczących obrotu na hurtowym rynku finansowym; w bazie depozytowej nie uwzględnia się odsetek,

depozyty – baza depozytowa oraz zobowiązania terminowe i bieżące wobec instytucji rządowych lub samorządowych oraz podmiotów finansowych, z wyłączeniem banków,

płynność dzienna – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w danym dniu roboczym,

płynność bieżąca – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie 7 kolejnych dni,

płynność krótkoterminowa – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie 30 kolejnych dni,

płynność średnioterminowa – zapewnienie wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 1 miesiąca i do 12 miesięcy,

płynność długoterminowa – monitorowanie możliwości wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 12 miesięcy,

płynność płatnicza – zdolność do finansowania aktywów i terminowego wykonania zobowiązań w toku normalnej działalności Banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, bez konieczności poniesienia straty,

rezerwa płynności – aktywa zabezpieczające utrzymanie płynności płatniczej,

nadzorcze miary płynności – wskaźniki płynności i limity określone w uchwale KNF w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności,

wskaźnik LCR /wymóg dotyczący pokrycia płynności – wskaźnik płynności krótkoterminowej obliczony w oparciu o przepisy CRR,

wskaźnik NSFR /wymóg dotyczący stabilnego finansowania netto – wskaźnik płynności długoterminowej obliczony w oparciu o przepisy CRR.

Rozwiązania organizacyjne

W procesie zarządzania ryzykiem płynności w Banku uczestniczą:

- 1) **Rada Nadzorcza** dokonuje okresowej oceny i nadzoruje wszystkie aspekty polityki zarządzania ryzykiem płynności w Banku, zatwierdza cele strategiczne w zarządzaniu ryzykiem płynności, zawarte w obowiązującej w Banku Strategii zarządzania ryzykiem oraz ocenia adekwatność i skuteczność systemu zarządzania ryzykiem płynności na podstawie okresowej, syntetycznej informacji na temat poziomu ryzyka, na jakie narażony jest Bank,

- 2) **Zarząd** zapewnia skuteczne działanie systemu zarządzania ryzykiem płynności, zatwierdza zasady zarządzania ryzykiem płynności, wyznacza osoby odpowiedzialne za opracowanie, wprowadzenie i aktualizację zasad zarządzania płynności Banku, odpowiada za utrzymanie ryzyka płynności na poziomie nie przekraczającym poziomu akceptowalnego przez Radę Nadzorczą,
- Wiceprezes Zarządu nadzorujący działalność finansową** sprawuje nadzór nad zarządzaniem, pomiarem i monitorowaniem ryzyka płynności,
- 3) **Komórka ds. ryzyk** dokonuje okresowej weryfikacji i aktualizacji Zasad zarządzania ryzykiem płynności oraz metod pomiaru ryzyka płynności i poziomu limitów, zapewnia zgodności ze strategią działania Banku i Strategią zarządzania ryzykiem, dokonuje pomiaru i monitorowaniem poziomu ryzyka, w tym płynności średnio i długoterminowej, przeprowadzaniem testów warunków skrajnych, pogłębioną analizą płynności długoterminowej, analizuje wskaźniki służące ocenie poziomu ryzyka płynności, monitoruje stopień wykorzystania limitów, wyznacza nadzorcze miary płynności oraz wskaźniki LCR i NSFR, ocenia nowe produkty bankowe w zakresie potencjalnego wpływu na ryzyko płynności, opracowuje scenariusze sytuacji kryzysowych, sporządza raporty dla Zarządu i Rady Nadzorczej, ocenia poziom ryzyka płynności,
- 4) **Komórka ds. księgowości i rozliczeń** wykonuje zadania związane z okresową weryfikacją oraz aktualizacją Zasad zarządzania ryzykiem płynności, optymalnie zarządza środkami Banku oraz odpowiada za zagospodarowanie nadwyżek środków oraz wywiązywanie się Banku z zawartych umów,
- 5) **Pozostałe komórki lub osoby** odpowiadają za kontrolę i utrzymywanie limitów kasowych, przekazywanie do komórki zarządzającej informacji niezbędnych do sporządzania prognozy przepływów pieniężnych.

Sposób pozyskiwania finansowania działalności

Głównym źródłem finansowania działalności Banku są depozyty sektora niefinansowego (baza depozytowa), których udział w sumie bilansowej na 31-12-2015 r. wyniósł 89.38%. Struktura ta odznaczała się poprawną stabilnością. Depozyty osób prywatnych, uważane za najbardziej stabilne z pośród pozostałych podmiotów, stanowiły 70.26% ogółu depozytów.

W ciągu roku poziom depozytów sektora niefinansowego wzrósł z 206 511 tys. zł do 228 571 tys. zł (o 10.68%). W 2015r. nastąpił wzrost depozytów sektora niefinansowego o 22 060 tys. zł. Na poziom depozytów bieżących i terminowych sektora niefinansowego duży wpływ ma

sezonowość – wyższy stan środków z tytułu działalności rolniczej, obserwowany jest zazwyczaj w I kwartale oraz drugiej połowie IV kwartału (wpływ środków dla rolnictwa z dopłat bezpośrednich), natomiast niższy stan środków bieżących na rachunkach podmiotów gospodarczych obserwuje się w III kwartale roku.

Tabela nr 2

Źródła finansowania działalności Banku

Depozyty bieżące	2015	2014
<i>Jednostki budżetowe</i>	<i>7 483 052.33</i>	<i>4 695 516.60</i>
<i>MSP</i>	<i>9 441 331.36</i>	<i>9 440 909.22</i>
<i>Rolnicy</i>	<i>26 105 666.87</i>	<i>22 681 048.62</i>
<i>Przedsiębiorcy indywidualni</i>	<i>17 135 288.63</i>	<i>17 041 942.40</i>
<i>Osoby prywatne</i>	<i>160 603 061.20</i>	<i>146 099 434.18</i>
<i>Instyt. Niekomercyjne</i>	<i>7 802 722.00</i>	<i>6 552 121.18</i>
Suma bez budżetu	221 088 070.06	201 815 455.60
Suma z budżetem	228 571 122.39	206 510 972.20

Zasady funkcjonowania w ramach Zrzeszenia SGB (Spółdzielcza Grupa Bankowa) oraz Spółdzielczego Systemu Ochrony SGB

Bank Spółdzielczy w Jarocinie jest zrzeszony w Zrzeszeniu SGB oraz jest uczestnikiem Spółdzielczego Systemu Ochrony SGB.

Podział zadań w systemie zarządzania ryzykiem płynności w Systemie Ochrony przedstawia się następująco:

- 1) **Bank Spółdzielczy w Jarocinie** jest zobowiązany do posiadania wystarczającej ilości środków na rachunku bieżącym w Banku Zrzeszającym lub niewykorzystanej kwoty kredytu w rachunku bieżącym, które zabezpieczą wypływy z rachunku bieżącego na koniec dnia operacyjnego,
- 2) **Bank Zrzeszający** realizuje następujące zadania:
 - a) prowadzi rozliczenia pieniężne Banków Spółdzielczych:
 - b) zabezpiecza Banki Spółdzielcze przed ryzykiem związanym z zakłóceniami w realizacji rozliczeń międzybankowych,
 - c) zabezpiecza płynność śróddzienną,
 - d) prowadzi rachunki bieżące Banku,
 - e) udziela kredyty zgodnie z regulacjami wewnętrznymi Banku Zrzeszającego,
 - f) gromadzi nadwyżki środków Banku,

- g) prowadzi rachunek Minimum Depozytowego,
- h) utrzymuje aktywa płynne stanowiące pokrycie środków Minimum Depozytowego,
- i) wyznacza i utrzymuje zagregowany wymóg pokrycia płynności (LCR),
- j) pośredniczy w zakupie przez Bank papierów wartościowych w ramach limitów ustalonych przez Spółdzielnię,
- k) przeprowadza „zagregowane” testy warunków skrajnych i awaryjnych planów płynności,
- l) wspiera Bank w zakresie narzędzi analitycznych służących pomiarowi ryzyka płynności.

3) **Spółdzielnia** realizuje następujące zadania:

- a) udziela pomocy płynnościowej, zgodnie z przepisami obowiązującymi w Systemie Ochrony,
- b) wyznacza minimalne zasoby aktywów płynnych w Systemie Ochrony (m.in. poprzez aktualizację kwoty Minimum Depozytowego),
- c) ustala limity ryzyka płynności w Systemie Ochrony,
- d) monitoruje poziom płynności Banku na zasadzie indywidualnej i zagregowanej,
- e) prowadzi wymianę informacji o ryzyku płynności pomiędzy Uczestnikami,
- f) opracowuje procedury wzorcowe dotyczące zarządzania ryzykiem płynności.

Opis systemów identyfikacji, pomiaru i raportowania

Proces zarządzania ryzykiem płynności w Banku opiera się na następujących elementach:

- 1) wyznaczanie i utrzymanie nadzorczych miar płynności,
- 2) zarządzanie płynnością krótko-, średnio- i długoterminową,
- 3) zarządzanie stanem gotówki oraz stanem środków na rachunku bieżącym Banku,
- 4) wyznaczanie osadu na depozytach,
- 5) badanie koncentracji depozytów,
- 6) badanie skali uzależnienia od finansowania środkami osób wewnętrznych,
- 7) badanie zrywalności depozytów,
- 8) ocena wpływu zobowiązań pozabilansowych na poziom ryzyka płynności
- 9) analiza luki płynności,
- 10) dokonywanie pogłębionej analizy płynności długoterminowej,
- 11) pomiar, analiza i monitorowanie płynności oraz kontrola przestrzegania limitów wewnętrznych,
- 12) reakcja na zagrożenia dla utrzymania płynności, uruchamianie i realizacja planów awaryjnych,

- 13) analiza wskaźnikowa,
- 14) konstruowanie oraz przeprowadzanie testów warunków skrajnych,
- 15) modyfikacja przyjętych założeń oraz metod,
- 16) kontrola i weryfikacja poprawności działania procesu zarządzania ryzykiem płynności.

Zgodnie z uchwałami Komisji Nadzoru Finansowego Bank w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności Bank Spółdzielczy w Jarocinie dokonuje kalkulacji nadzorczych miar płynności na każdy dzień roboczy. W 2015 roku nadzorcze miary płynności, płynność krótkoterminowa jak i długoterminowa kształtowały się na bezpiecznym poziomie. Wartość miar na dzień 31.12.2015 r. przedstawia się następująco

Tabela nr 3

Rozmiar i skład nadwyżki płynności

Lp	Nazwa nadwyżki	Wartość nadwyżki	Nazwa części składowej nadwyżki	Wartość części składowej nadwyżki
1	Norma krótkoterminowa ponad minimum			
		29 230 939,00	Podstawowa rezerwa płynności, uzupełniająca rezerwa płynności	27 701 688+39 897 528 -38 368 277= 29 230 939.00
		0.76	Środki obce stabilne	
2	Norma długoterminowa ponad minimum			
		1.68	F. Własne /Aktywa niepłynne	19 651 993 / 7 337 279
		0.32	środki obce stabilne+ F. własne /Aktywa niepłynne +aktywa o ograniczonej płynności	19 651 993 + 206 220 857 / 7 337 279 + 163 422 336
3	LCR ponad minimum			
		55%	Zabezpieczenie przede utratą płynności	4 387 479
			Wypływy	15 280 375
			Wpływy	64 011 275

Wielkość miar płynności oraz wskaźnika LCR

Lp	Nazwa	Wielkość	Limit wynikające z przepisów
1	Norma krótkoterminowa	1.76	1.00
2	Norma długoterminowa	2.67 ; 1.32	1.00 ; 1.00
3	Wskaźnik LCR	115%	60%

Tabela nr 5

Urealniona luka płynności dla pierwszych trzech przedziałów z uwzględnieniem pozycji bilansowych i pozabilansowych oraz skumulowane luki płynności

Lp	Przedział płynności	Luka bilansowa prosta	Luka bilansowa skumulowana	Luka prosta (z poza bilansem)	Luka skumulowana (z poza bilansem)
1	Przedział do 1 miesiąca	57 338 796	57 338 796	56 916 328	56 916 328
2	Przedział do 3 miesięcy	5 070 911	62 409 707	4 172 479	61 088 807
3	Przedział do 6 miesięcy	7 677 864	70 087 571	6 172 479	67 860 761

W procesie zarządzania ryzykami kluczową rolę odgrywa dobrze funkcjonujący System Informacji Zarządczej. Za jakość i terminowość informacji odpowiedzialni są Kierownicy jednostek i komórek organizacyjnych, z których informacja jest przekazywana odpowiednim komórkom organizacyjnym Banku. Bieżącą analizę poziomu ryzyk bankowych dokonuje Komórka ds. ryzyk. Opracowane analizy przekazywane są organom nadzorczym i zarządzającym Banku w terminach wskazanych w SIZ – załącznik nr 3 do informacji.

Polityka stosowanych zabezpieczeń i ograniczania ryzyka oraz procesy monitorowania skuteczności zabezpieczeń i metod redukcji ryzyka

W Banku przyczyny, które mogą spowodować narażenie Banku na ryzyko płynności to: niedopasowanie terminów zapadalności aktywów do terminów zapadalności pasywów i istnienie niekorzystnej skumulowanej luki płynności w poszczególnych przedziałach, przedterminowe wycofywanie depozytów przez klientów zaburzające prognozy przyływów pieniężnych Banku, konieczność pozyskiwania depozytów po wysokim koszcie w sytuacji nagłego zapotrzebowania na środki, wadliwe plany awaryjne płynności nie uwzględniające szokowych zachowań klientów, niewystarczające fundusze własne do finansowania aktywów strukturalnie niepłynnych.

Do podstawowych technik ograniczania ryzyka płynności w Banku należą:

- 1) stosowanie limitów ograniczających ryzyko płynności, w tym wewnętrznych limitów systemu ochrony,
- 2) systematyczne testowanie planu awaryjnego płynności zapewniającego niezakłócone prowadzenie działalności w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych,
- 3) lokowanie nadwyżek w aktywa płynne, które mają za zadanie zapewnienie przetrwania w sytuacji skrajnej,
- 4) przystąpienie do Systemu Ochrony SGB, które zapewnia w uzasadnionych przypadkach pomoc płynnościową z Funduszu Pomocowego,
- 5) utrzymywanie Minimum depozytowego w Banku Zrzeszającym,
- 6) określanie prognoz nadwyżki z uwzględnieniem dodatkowego bufora płynności,
- 7) systematyczne przeprowadzanie audytu systemu zarządzania ryzykiem płynności przez pracowników jednostki zarządzającej systemem ochrony.

Bank może regulować swoją płynność płatniczą poprzez wykorzystywanie szeregu instrumentów oferowanych przez Bank Zrzeszający. Po stronie aktywnej są to przede wszystkim rachunki bieżące i lokaty terminowe, które charakteryzują się wysoką płynnością. Po stronie pasywnej jest to kredyt w rachunku bieżącym, lokaty płynnościowe oraz inne kredyty celowe oferowane przez Bank Zrzeszający. Płynne finansowanie swoich klientów Bank może prowadzić poprzez system współfinansowania konsorcjalnego z Bankiem Zrzeszającym. Celem poprawy płynności, Bank może przeprowadzać z Bankiem Zrzeszającym transakcje sprzedaży wierzytelności.

Bank zakłada utrzymanie dotychczasowej struktury depozytów przyjętych od klientów Banku, gdzie głównym źródłem finansowania aktywów są depozyty podmiotów niefinansowych, ludności i budżetu.

Celem Banku jest wydłużenie średniego terminu wymagalności przyjmowanych depozytów, tak aby Bank mógł otwierać, po stronie aktywnej, pozycje o dłuższym horyzoncie czasowym.

Bank ogranicza ryzyko płynności poprzez stosowanie systemu limitów oraz odpowiednie kształtowanie struktury posiadanych aktywów i pasywów.

2.5. Ryzyko walutowe

Podstawowe informacje i cele strategiczne w zakresie zarządzania ryzykiem walutowym

Ryzyko walutowe jest to ryzyko poniesienia straty wynikającej ze zmian kursów walut oraz ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej. Zmienność kursów walut związana jest z czynnikami całkowicie niezależnymi od Banku.

Zarządzanie ryzykiem walutowym polega m.in. na zawieraniu transakcji o takiej strukturze oraz warunkach, które w najbardziej efektywny sposób zabezpieczają Bank przed potencjalnymi stratami z tytułu zmian kursów walutowych minimalizując związane z nim ryzyko. Podstawowym celem Banku jest utrzymywanie pozycji walutowej całkowitej w wysokości nie przekraczającej 2% uznanego kapitału, która nie wiąże się z koniecznością utrzymywania regulacyjnego wymogu kapitałowego na ryzyko walutowe.

Strategią Banku jest prowadzenie konserwatywnej polityki w zakresie ryzyka walutowego, tzn. kształtowanie pozycji w granicach nie wiążących się z koniecznością utrzymywania wymogu kapitałowego, zgodnie z Rozporządzeniem 575/2013 UE. Należy podkreślić, że takie podejście nie ogranicza w żaden sposób rozwoju wolumenu transakcji walutowych oferowanych klientom Banku. Na rynku walutowym, Bank przykłada szczególną uwagę do rozwoju operacji z klientami i prowadzi ciągłe prace nad rozszerzeniem zakresu i udoskonaleniem oferty produktów i usług. Działania swoje opiera w szczególności na uelastycznieniu oferty produktowej, pozwalającej na lepsze zaspokojenie indywidualnych potrzeb klientów adekwatnie do sytuacji rynkowej. Zgodnie z profilem biznesowym Banku oraz strukturą jego bazy klientów, szczególny nacisk położono na dopasowywanie oferty produktowej i kanałów zawierania transakcji do potrzeb małych i średnich przedsiębiorstw prowadzących wymianę handlową z zagranicą. W ramach stosowanej polityki ograniczania ryzyka Bank dąży do utrzymywania maksymalnie zrównoważonej pozycji walutowej.

Poziom ryzyka walutowego w działalności Banku z tytułu ryzyka kursowego ograniczony jest poprzez limity maksymalnej pozycji walutowej (w tym limity pozycji dla poszczególnych walut). Wszystkie limity z zakresu ryzyka walutowego uchwała Zarząd Banku.

Rozwiązania organizacyjne

W procesie bezpośredniego zarządzania ryzykiem walutowym uczestniczą:

- 1) **Rada Nadzorcza** w ramach pełnionego nadzoru właścicielskiego dokonuje okresowej oceny kluczowych aspektów zarządzania ryzykiem walutowym w Banku, w tym zgodności prowadzonej polityki z obowiązującą strategią oraz planem finansowym,
- 2) za skuteczność systemu zarządzania ryzykiem walutowym odpowiada **Zarząd**,

- 3) nadzór nad kształtowaniem pozycji bilansowych oraz pozabilansowych wrażliwych na ryzyko walutowe w Banku sprawuje **Wiceprezes Zarządu** nadzorujący działalność depozytową,
- 4) nadzór nad identyfikowaniem, pomiarem, monitorowaniem i kontrolą ryzyka walutowego sprawuje **Wiceprezes Zarządu** nadzorujący zarządzanie ryzykiem walutowym,
- 5) nadzór nad prowadzeniem ksiąg rachunkowych sprawuje **Wiceprezes Zarządu** nadzorujący działalność finansową,
- 6) zadania związane z zarządzaniem działalnością walutową wykonuje **komórka zarządzająca**. Do zadań komórki należy: zarządzanie ryzykiem walutowym i rachunkami walutowymi nostro Banku w Banku zrzeczającym, obsługa transakcji walutowych, przestrzeganie limitów w zakresie ryzyka walutowego, lokowanie nadwyżek środków walutowych, wyliczanie bieżącej pozycji walutowej Banku, utrzymywanie pozycji walutowej Banku na poziomie zgodnym z obowiązującymi limitami, ustalanie kursów dla rozliczeń gotówkowych, przestrzeganie limitów związanych z kupnem lub sprzedażą walut obcych zawartych przez upoważnionych pracowników.
- 7) zadania związane z identyfikowaniem, pomiarem, monitorowaniem i kontrolowaniem ryzyka walutowego Banku wykonuje **komórka monitorująca**. Komórka monitorująca odpowiada za: monitorowanie i prognozowanie pozycji walutowej Banku, kształtowanie polityki kursów walutowych Banku, opracowywanie i wdrażanie regulacji walutowych, kontrolowanie obowiązujących limitów, współpracę z instytucjami zewnętrznymi, archiwizację tabel kursowych, raportowanie w zakresie poziomu ryzyka walutowego dla Zarządu i Rady Nadzorczej, dokonuje, we współpracy z komórką zarządzającą, analizy działalności walutowej w oparciu o: pozycją walutową, stany depozytów walutowych, opłacalność i wyniki ekonomiczne działalności dewizowej, zestawienie aktywów i pasywów walutowych Banku, analizę wykorzystania limitów, ustalenie zasad podejmowania decyzji w sytuacjach niestandardowych lub kryzysowych.

Opis systemów identyfikacji, pomiaru i raportowania

Pomiar ryzyka walutowego dokonywany jest codziennie. Do wyliczenia ryzyka walutowego wyznaczane są pozycje walutowe dla poszczególnych walut oraz pozycja całkowita dla wszystkich walut łącznie, przeliczone na PLN po kursie średnim NBP. Wyliczenia pozycji dokonywane są zgodnie z obowiązującymi wytycznymi Prezesa Narodowego Banku Polskiego

oraz Komisji Nadzoru Finansowego.

Bank zakłada, że skala działalności walutowej będzie nie znacząca, tj. udział obrotów walutowych w obrotach ogółem Banku nie przekroczy 5%.

Polityka stosowanych zabezpieczeń i ograniczania ryzyka oraz procesy monitorowania skuteczności zabezpieczeń i metod redukcji ryzyka

W celu ograniczenia ryzyka walutowego wynikającego z utrzymywania pozycji w walutach obcych Bank wyznacza całkowity limit pozycji walutowych oraz limity wartości pozycji walutowych indywidualnych. Monitoring wykorzystania limitów w zakresie ryzyka walutowego realizowany jest przez osoby zatrudnione w komórce monitorowania ryzyka, z zachowaniem niezależności oceny ryzyka od działalności, która to ryzyko generuje.

2.6. Ryzyko geograficzne

Bank ma określony w Statucie obszar geograficzny, zatwierdzony przez Komisję Nadzoru Finansowego, poza którym nie może funkcjonować. W związku z powyższym Bank nie wyznacza dodatkowych obszarów geograficznych w celu ustalania limitów. Wszystkie zaangażowania Banku są wobec podmiotów z ww. obszaru geograficznego.

Powyższa lista ryzyk nie ma charakteru zamkniętego, podlega weryfikacji w ramach przeglądu i identyfikacji ryzyk występujących w działalności Banku.

IV. Fundusze własne

Bank Spółdzielczy w Jarocinie ujawnia informacje dotyczące funduszy własnych zgodnie z obowiązującymi przepisami w tym zakresie tj.: ustawą Prawo bankowe z dnia 29.08.1997 r. (z późniejszymi zmianami), rozporządzeniem CRR oraz Rozporządzeniem Wykonawczym Komisji (UE) nr 1423/2013 z dnia 20.06.2013 r. Łączny uznany kapitał Banku tworzą kapitały TIER 1 i TIER 2. Ponadto kapitał TIER 1 dzieli się na kapitał TIER 1 podstawowy oraz kapitał TIER 1 dodatkowy.

Kapitał podstawowy Tier I składa się z następujących pozycji z zastosowaniem wyłączeń, korekt i opcji alternatywnych o których mowa w Rozporządzeniu UE:

- a) Funduszu udziałowego z zastrzeżeniem lit e),
- b) Funduszu zasobowego,
- c) kapitału rezerwowego,

- d) funduszy ogólnego ryzyka bankowego,
- e) pozycje, o których mowa w lit. a, c i d, uznaje się za kapitał podstawowy Tier I wyłącznie wtedy, gdy Bank ma możliwość nieograniczonego i niezwłocznego wykorzystania ich do pokrycia ryzyk lub strat, gdy tylko one wystąpią. Bank stopniowo wyłącza z Kapitału Tier I i Tier podstawowy I fundusze udziałowe.

Kapitał dodatkowy Tier I składa się z funduszu z aktualizacji wyceny oraz instrumentów kapitałowych. Kapitał Tier II składa się z funduszy uzupełniających.

Fundusze własne Banku na dzień 31.12.2015 r. wynosiły 19.651.993,00 zł. Poniżej przedstawiono uzgodnienie pozycji kapitału Tier I i Tier II.

Tabela nr 6

Struktura Funduszy własnych na dzień 31.12.2015 r.

	Wyszczególnienie	Kwota w dniu ujawnienia
I.	Kapitał podstawowy Tier I: instrumenty i kapitały rezerwowe	
	Kapitał zapasowy	18.396.975,00
	Kapitał z aktualizacji wyceny	250.392,00
	Fundusze ogólnego ryzyka bankowego	860.000,00
	Kapitał podstawowy Tier I przed korektami regulacyjnymi	19.507.367,00
	Wartości niematerialne i prawne (po odliczeniu rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego)	-33.452,00
	Korekty regulacyjne stosowane w odniesieniu do kapitału podstawowego Tier I pod względem kwot ujętych przed przyjęciem CRR	178 078,00
	Inne korekty w okresie przejściowym	-250.392,00
	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale podstawowym Tier I	144.626,00
	Kapitał podstawowy Tier I	19.651.993,00
	Kapitał dodatkowy Tier I	0
	Kapitał Tier I (Kapitał podstawowy TierI + kapitał dodatkowy Tier I)	19.651.993,00
II.	Kapitał Tier II (instrumenty i rezerwy)	0,00
III.	Łączny kapitał (Kapitał Tier I +Kapitał Tier II)	19.651.993,00
IV.	Współczynniki i bufory kapitałowe	
	Kapitał podstawowy Tier I (wyrażony jako odsetek łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko)	12,77
	Kapitał Tier I (wyrażony jako odsetek łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko)	12,77
	Łączny kapitał (wyrażony jako odsetek łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko)	12,77

Ujawnienia Banku na temat funduszy własnych w okresie przejściowym, w pełnym ujęciu, stanowią załącznik nr 1 do Informacji.

Opis składników funduszy własnych

Opis składników kapitału Tier I

Fundusz zapasowy – tworzony jest zgodnie ze statutem Banku.

Kapitał z aktualizacji wyceny – powstał w wyniku przeszacowania.

Fundusze ogólnego ryzyka bankowego – tworzone zgodnie z ustawą Prawo bankowe i Statutem Banku.

Wartości niematerialne i prawne (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego) – pozycja obejmuje wartości niematerialne i prawne posiadane przez Bank.

Korekty regulacyjne stosowane w odniesieniu do kapitału Tier I – składają się z części opłaconego funduszu udziałowego. Na mocy przepisów przejściowych rozporządzenia CRR obejmuje udziały wpłacone do dnia 31.12.2011 r., których kwota dodatkowo podlegała amortyzacji.

Inne korekty w okresie przejściowym – korekta to kwota z aktualizacji wyceny majątku trwałego ujęta w pozycji „Kapitał z aktualizacji wyceny” i zgodnie z art. 468 ust. 2 Rozporządzenia jest odejmowana.

V. Wymogi kapitałowe

1. Informacje ogólne

Proces adekwatności kapitałowej, tzw. ICAAP, stanowi integralną część systemu zarządzania Bankiem. W ramach procesu oceny adekwatności kapitałowej Bank dąży do ustalenia czy posiadany kapitał jest odpowiedni do skali ponoszonego ryzyka. Procedurą regulującą ocenę adekwatności kapitału i sposób wyznaczania wymogów kapitałowych jest Instrukcja oceny adekwatności kapitałowej w Banku Spółdzielczym w Jarocinie. Celem procesu oceny adekwatności kapitału wewnętrznego jest zapewnienie utrzymania kapitału w wysokości dostosowanej do profilu ryzyka Banku. Zgodnie z przyjętą metodologią szacowanie kapitału wewnętrznego przebiega w trzech etapach:

- 1) Wylicza się kapitał regulacyjny (minimalny wymóg kapitałowy na pokrycie ryzyk zgodnie z Rozporządzeniem CRR tzw. Filar I Nowej Umowy Kapitałowej),
- 2) Ocenia się, czy minimalny wymóg kapitałowy jest adekwatny do skali ponoszonego ryzyka,

- 3) Szacuje się kapitał wewnętrzny na pokrycie ryzyk uznanych za istotne, lecz nieuwzględnionych w minimalnym wymogu kapitałowym Filaru I NUK jako dodatkowy wewnętrzny wymóg kapitałowy (Filaru II Nowej Umowy Kapitałowej).

Procedury w procesie ICAAP są poddawane regularnym przeglądom wewnętrznym.

2. Wymogi kapitałowe Filaru I

Minimalne wymogi kapitałowe na ryzyka ujęte w Filarze I w Banku obejmują:

- 1) Łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego wyliczany metodą standardową,
- 2) wymóg z tytułu ryzyka rynkowego, rozumiany jako ryzyko walutowe,
- 3) wymóg kapitałowy z tytułu przekroczenia koncentracji kapitałowej (o ile Bank nie pomniejszy funduszy własnych z tytułu przekroczenia progu koncentracji kapitałowej),
- 4) wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego obliczany metodą bazowego wskaźnika,
- 5) wymóg z tytułu przekroczenia koncentracji zaangażowań w portfelu handlowym.

2.1 Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego.

Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego oblicza się jako sumę aktywów i udzielonych zobowiązań pozabilansowych ważonych ryzykiem, pomnożonych przez 8%. Zgodnie z załącznikiem nr 4 do uchwały KNF w sprawie adekwatności kapitałowej, Bank stosując metodę standardową zalicza ekspozycje do jednej z 16 klas, którym przypisane są odpowiednie wagi ryzyka.

Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego oblicza się jako sumę aktywów i udzielonych zobowiązań pozabilansowych ważonych ryzykiem, pomnożonych przez 8%.

Tabela nr 7

<i>Ekspozycje ważone ryzykiem</i>			
Lp.	Wyszczególnienie	Kwota ekspozycji	Kwota ekspozycji *8%
1.	Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	0	0
2.	Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	6 412 781	513 022
3.	Ekspozycje wobec sektora publicznego	19 708	1 577
4.	Ekspozycje wobec wielostronnych banków rozwoju	0	0
5.	Ekspozycje wobec organizacji międzynarodowych	0	0
6.	Ekspozycje wobec instytucji	17 575 152	1 406 012

7.	Ekspozycje wobec przedsiębiorców	6 295 362	503 629
8.	Ekspozycje detaliczne	31 872 695	2 549 816
9.	Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach	64 859 414	5 188 753
10.	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	1 900 318	152 025
11.	Pozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	0	
12.	Ekspozycje w postaci obligacji zabezpieczonych	0	
13.	Ekspozycje z tytułu należności od instytucji przedsiębiorstw posiadających krótkoterminową ocenę kredytową	0	
15.	Ekspozycje kapitałowe	1 604 237	128 339
16.	Inne pozycje	4 196 640	335 731
	RAZEM	134 736 307	10 778 905

2.2. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego

Bank wylicza wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego według metody podstawowego wskaźnika (BIA). Wskaźnik stanowi średnią za okres trzech lat obrotowych, bieżącego oraz dwóch poprzedzających dany rok z sumy wyników wyliczanych jako sumę następujących pozycji rachunku zysków i strat Banku:

- 1) Odsetki należne i podobne przychody,
- 2) Odsetki do zapłaty i podobne opłaty,
- 3) Przychody z akcji i innych papierów wartościowych o stałej/zmiennej stopie dochodu,
- 4) Należności z tytułu prowizji/opłat,
- 5) Koszty z tytułu prowizji/opłat,
- 6) Wynik operacji finansowych,
- 7) Pozostałe przychody operacyjne.

Każda pozycja rachunku wyników musi być uwzględniona odpowiednio ze znakiem dodatnim lub ujemnym. Wyniku za którekolwiek z trzech lat obrotowych, jeżeli jest ujemny lub równy zero, nie uwzględnia się w obliczeniach średniej. Średnią oblicza się na koniec roku obrotowego, do dnia 31 stycznia na podstawie wyników z ostatnich trzech dwunastomiesięcznych okresów. Jeżeli dane finansowe nie zostały zbadane przez biegłego rewidenta, Bank może wykorzystać dane szacunkowe. Po uzyskaniu opinii z badania sprawozdania finansowego przez biegłego rewidenta Bank dokonuje niezwłocznie stosownej aktualizacji wyliczeń wskaźnika. Wskaźnik oblicza się jako iloraz sumy dodatnich wartości wyników oraz liczby lat, w których wystąpiły dodatnie wartości wyników opisanych w ust.2, z

uwzględnieniem wyłączeń opisanych w Uchwale KNF w sprawie adekwatności kapitałowej.

W wyniku nie uwzględnia się następujących pozycji z rachunku zysku i strat:

- 1) Zrealizowanych zysków/strat ze sprzedaży pozycji z portfela niehandlowego,
- 2) Przychodów z tytułu zdarzeń nadzwyczajnych lub występujących nieregularnie,
- 3) przychodów z tytułu odszkodowań uzyskanych z tytułu odszkodowań.

Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego stanowi 15% wskaźnika i jest oblicza według poniższego wzoru:

$$K = \frac{\sum_{i=-3}^{-1} \max(w_i; 0)}{n} \times 15\%$$

gdzie:

w_i – roczny wynik w i-tym roku,

n – liczba lat w których $w_i > 0$

Przy obliczaniu wymogu na dany rok obrotowy ($i=0$) uwzględnia się rok, na koniec którego dokonuje się obliczeń ($i=-1$) i dwa kolejne lata go poprzedzające ($i=-2, -3$).

Wymóg kapitałowy na ryzyko operacyjne na dzień 31.12.2015 roku wynosił 1 529 414 zł

2.3. Wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka rynkowego

Bank nie prowadzi działalności handlowej co oznacza, że wylicza wymogi kapitałowe tylko dla portfela bankowego. W działalności Banku zgodnie z art.92 ust. 3 pkt c, występuje tylko ryzyko walutowe. Ryzyko rozliczenia i ryzyko cen towarów w roku 2015 nie występowały. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego oblicza się metodą podstawową jako 8% pozycji walutowej całkowitej - jeżeli pozycja walutowa całkowita przekracza 2% funduszy własnych. Wymóg kapitałowego z tytułu ryzyka walutowego wyniósł 0 zł.

2.4. Łączna kwota ekspozycji na ryzyko – Filar I

Tabela nr 8

Zestawienie minimalnych wymogów kapitałowych na ryzyka Filaru I NUK.

L p.	Wyszczególnienie	Kwota
2.	ryzyko kredytowe	10 778 905
3.	ryzyko rynkowe	0
4.	przekroczenie limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań	0
5.	przekroczenie progu koncentracji kapitałowej	0
6.	ryzyko operacyjne	1 529 414
7.	Ryzyko płynności	0
	RAZEM	12 308 319

3. Wymogi kapitałowe Filaru II

Wewnętrzne wymogi kapitałowe w Banku obejmują ryzyka istotne dla Banku, wymienione w Dyrektywie UE, nie ujęte w Filarze I NUK.

W procesie szacowania wymogów dodatkowych w Filarze II NUK wykorzystywane są efekty pomiaru ryzyka, dokonywanego w oparciu o obowiązujące procedury w zakresie zarządzania poszczególnymi ryzykami.

Tabela nr 9

Zestawienie poziom wewnętrznych wymogów kapitałowych na poszczególne rodzaje ryzyka Filaru II NUK.

Wyszczególnienie	Kwota
1. ryzyko płynności	0
2. ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej	0
3. ryzyko koncentracji zaangażowań	0
4. ryzyko kapitałowe	0
5. ryzyko walutowe	0
RAZEM	0

4. Całkowity wymóg kapitałowy.

Na 31.12.2015 r całkowity wymóg kapitałowy wynosi 12.308.319 zł, a wewnętrzny współczynnik wypłacalności ukształtował się na poziomie 12,77. Oszacowana wartość

całkowitego wymogu kapitałowego nie przekraczała wartości posiadanych funduszy własnych. Współczynnik wypłacalności przewyższa wartość minimalną.

Tabela nr 10

Całkowity wymóg kapitałowy.

Wyszczególnienie	Kwota
1. Minimalne wymogi kapitałowe – Filar I	12 308 319
2. Wewnętrzne wymogi kapitałowe –Filar II	0
3. Całkowity wymóg kapitałowy	12 308 319
4. Fundusze własne	19 651 993
5. Współczynnik kapitału podstawowego TIER I	12,77
6. Współczynnik kapitału TIER I	12,77
7. Współczynnik wypłacalności	12,77

VI. Ekspozycja na ryzyko kredytowe kontrahenta

Nie dotyczy

VII. Bufory kapitałowe

Nie dotyczy

VIII. Wskaźnik globalnego znaczenia systemowego

Nie dotyczy

IX. Korekty z tytułu ryzyka kredytowego

Bank ujawnia następujące informacje dotyczące ekspozycji na ryzyko kredytowe:

1. Definicje pozycji przeterminowanych i o utraconej jakości

Pozycje przeterminowane rozumiane są jako należności z niespłaconą w określonych w umowie terminach kwotą odsetek lub rat kapitałowych. Definicja ta stosowana jest dla celów wyznaczania wymogów kapitałowych na ryzyko kredytowe. Ekspozycję uznaje się za przeterminowaną, jeżeli przeterminowanie przekracza 90 dni.

Należność z rozpoznaną utratą wartości jakości to ekspozycja kredytowa zakwalifikowana do grupy zagrożonych. Bank kwalifikuje należności do kategorii zagrożone (są to należności w kategorii ryzyka: poniżej standardu, wątpliwe, stracone) zgodnie z przepisami zawartymi w Rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008 r. (Dz.U. Nr 235 z 2008 r. poz.1589 z późniejszymi zmianami) w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków.

Należność bez rozpoznanej utraty wartości to ekspozycja kredytowa zakwalifikowana do grupy normalne lub pod obserwacją.

2. Opis przyjętej strategii w celu określenia korekt z tytułu szczególnego i ogólnego rodzaju ryzyka kredytowego

Bank dokonuje korekt z tytułu ryzyka kredytowego na podstawie wewnętrznej Instrukcji monitoringu ekspozycji kredytowych, zabezpieczeń oraz klasyfikacji i tworzenia rezerw celowych. Podstawą do utworzenia rezerw celowych jest prawidłowo dokonana klasyfikacja ekspozycji, ocena ryzyka oraz ustalenie wartości zabezpieczeń pomniejszających podstawę tworzenia rezerw. Bank dokonuje klasyfikacji ekspozycji kredytowych do odpowiedniej kategorii ryzyka biorąc pod uwagę terminowość spłaty kapitału lub odsetek oraz kryterium ekonomiczne dłużnika lub tylko kryterium terminowości spłaty kapitału i odsetek.

Rezerwy celowe rozwiązuje się po wygaśnięciu przyczyn ich utworzenia. Ekspozycje kredytowe stanowiące należności umorzone, przedawnione lub nieściągalne odpisuje się w ciężar utworzonych na nie rezerw celowych.

3. Całkowita kwota ekspozycji, bez uwzględnienia skutków ograniczania ryzyka kredytowego, a także średnia kwota ekspozycji w danym okresie z podziałem na kategorii ekspozycji

Średnia kwota ekspozycji w okresie od 31.12.2014 roku do 31.12.2015 roku w podziale na klasy jest liczona jako suma stanów na koniec grudnia 2014r. oraz wszystkich miesięcy 2015 roku podzielona przez 13.

W roku 2015 największy średni udział w strukturze ekspozycji Banku stanowiły ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomości (87 420 587) oraz ekspozycje wobec instytucji (79 012 839). Znaczącą kwotę stanowiły także ekspozycje wobec samorządów terytorialnych i władz lokalnych (32 063 904) oraz ekspozycje detaliczne (47 135 251).

Tabela nr 11

Ekspozycje kredytowe według wyceny bilansowej (po korektach rachunkowych), bez uwzględnienia skutków ograniczania ryzyka kredytowego oraz średnia kwota ekspozycji w okresie od 31.12.2014 roku do 31.12.2015 roku w podziale na klasy.

Lp.	Wyszczególnienie	Stan na dzień 31.12.2015r. w zł	Średnia kwota w okresie od 31.12.2014 r. do 31.12.2015 r.
-----	------------------	---------------------------------------	---

1.	Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	867 131	1 121 223
2.	Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	32 063 904	29 402 113
3.	Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	39 416	58 332
4.	Ekspozycje wobec wielostronnych banków rozwoju	0	0
5.	Ekspozycje wobec organizacji międzynarodowych	0	0
6.	Ekspozycje wobec instytucji	79 012 839	81 787 668
7.	Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	8 131 653	5 479 265
8.	Ekspozycje detaliczne	47 135 251	43 972 131
9.	Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	87 420 587	87 528 396
10.	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	1 358 795	2 176 490
11.	Pozycje związane ze szczególnym wysokim	0	0
12.	Ekspozycje w postaci obligacji zabezpieczonych	0	0
13.	Ekspozycje z tytułu należności od instytucji przedsiębiorstw posiadających krótkoterminową ocenę kredytową	0	0
14.	Ekspozycje związane z przedsiębiorstwami zbiorowego inwestowania	0	0
15.	Ekspozycje kapitałowe	1 604 237	1 505 927
16.	inne pozycje	8 584 119	9 289 985
	RAZEM	266 217 932	262 321 530

4. Struktura zaangażowania

Tabela 12

Struktura zaangażowania Banku według typu kontrahenta

Lp.	Typ kontrahenta	Wartość w zł	Należności normalne	Należności pod obserwacją	Należności zagrożone
1.	Banki	79 773 061	79 773 061	0	0

2.	Pozostałe instytucje sektora finansowego	3 821 210	3 821 210	0	0
3.	Pomocnicze instytucje finansowe	0	0	0	0
4.	Instytucje ubezpieczeniowe	0	0	0	0
I.	Razem zaangażowanie w sektorze finansowym	83 594 271	83 594 271	0	0
1.	Przedsiębiorstwa i spółki państwowe	0	0	0	0
2.	Przedsiębiorstwa i spółki prywatne oraz spółdzielnie	20 761 188	15 422 993	2 024 750	3 313 445
3.	Przedsiębiorcy indywidualni	27 017 066	23 407 346	2 794 954	814 766
4.	Osoby prywatne	24 619 162	24 115 786	248 283	255 093
5.	Rolnicy indywidualni	57 353 304	56 275 988	967 619	109 697
6.	Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	778 429	778 429	0	0
II.	Razem zaangażowanie w sektorze niefinansowym	130 529 149	120 000 542	6 035 606	4 493 001
III.	Razem zaangażowanie w sektorze budżetowym	32 067 327	32 067 327	0	0
	Razem zaangażowanie	246 190 747	235 662 140	6 035 606	4 493 001

Zobowiązania wobec sektora finansowego to głównie lokaty międzybankowe, ulokowane w Banku Zrzeszającym SGB – BANK S.A. Ryzyko kredytowe związane z tym portfelem jest stosunkowo niskie w stosunku do ryzyka generowanego przez pozostały portfel kredytowy.

W portfelu ekspozycji kredytowej sektora niefinansowego znaczący udział mają należności wobec rolników, stanowią 43,94 % zaangażowania Banku w sektor niefinansowy. Ryzyko kredytowe związane z portfelem kredytowym rolników jest niskie i wynosi 0.08 % kredytów ogółem sektora niefinansowego, natomiast największe zagrożenie zaistniało w podmiocie przedsiębiorstwa, gdzie odnotowano 2.54% kredytów zagrożonych do kredytów ogółem sektora niefinansowego.

Tabela nr 13

Struktura zaangażowania Banku w branżę, według wartości bilansowej

Branże	Zaangażowanie w branżę
Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo ...	60 053 655
Przetwórstwo przemysłowe	9 579 010
Budownictwo	7 426 608
Handel hurtowy i detaliczny	15 839 049
Hotele i restauracje	3 713 304
Transport, gosp. magazynowa łącznie	2 234 555
Obsługa nieruchom., wynajem ...	2 398 860
Administracja publiczna	31 661 667
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	1 873 083
Działalność usługowa komunalna	1 314 444
Inne	28 211 252
	164 305 486,3

W portfelu kredytowym Banku największy udział mają kredyty udzielone dla branży Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo, które wyniosły 36,55% portfela kredytowego (60 053 655 zł) i kredyty udzielone Administracji publicznej stanowiące 19,27% portfela kredytowego (31 661 667 zł).

Tabela nr 14

Podział ekspozycji kredytowych na branże lub typy kontrahenta z uwzględnieniem ekspozycji o utraconej wartości i ekspozycji przeterminowanych, korekt z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego.

Instrumen-ty finansowe	Przedsię- biorstwa ,	Przedsię- biorcy	Rolnicy indywidu-	Osoby prywatne	Instytucje Niekomer-	Sektor	Instytucje finansowe
------------------------	----------------------	------------------	-------------------	----------------	----------------------	--------	----------------------

	spółki i spółdzielni e	indywidual ni	Alni		cyjne działające na rzecz gospod. domowych	Instytucji samorządow ych	
Należności normalne	15 347 425	22 685 295	55 743 928	23 816 489	772 751	32 063 903	3 818 852
Rezerwy celowe	0	0	0	26 209	0	0	0
Korekta wartości	85 003	18 7095	585 508	36 7 140	7 722	5 156	2 358
Odsetki	9 436	19 346	53 382	94 052	2 044	1732	0
Należności pod obserwacją	1 987 684	2 814 687	942 649	239 581	0	0	0
Kredyty pod obserwacją	1 902 311	2 794 954	965 618	247 208	0	0	0
Kredyty prze- terminowane	122 439	84 465	2 000	1 075	0	0	0
Rezerwy celowe	20 921	41 924	14 514	3 724	0	0	0
Korekta wartości	26 138	35 453	12 184	6 224	0	0	0
Odsetki	9 993	12 645	1 729	1 246	0	0	0
Należności zagrożone	2 994 068	747 465	62 345	268 365	0	0	0
Kredyty zagrożone	1 602 316	814 766	82 001	109 687	0	0	0
Kredyty prze- terminowane	1 711 129	469 837	27 696	145 406	0	0	0
Rezerwy celowe	486 531	814766	61 062	172 280	0	0	0
Korekta wartości	3 947	5 253	21 253	3 050	0	0	0
Odsetki	171 101	282 881	34 963	188 602	0	0	0
RAZEM kredyty	20 329 177	26 247 446	56 748 922	24 324 435	772 751	32 063 903	3 818 852
RAZEM KREDYTY WG WARTOŚCI BILANSOWEJ			164 305 486				

Łączna wartość kredytów normalnych i zagrożonych według wartości bilansowej wynosi 164 305 486 złotych.

5. Uzgodnienie zmian korekty o szczególne i ogólne ryzyko kredytowe

Tabela nr 15

Zmiany wartości odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości/rezerw celowych.

Lp	Odpisy aktualizujące	Wartość rezerw celowych na należności kredytowe	Rezerwa na ogólne ryzyko ogólne
----	----------------------	---	------------------------------------

1	Bilans otwarcia, stan na 01.01.2015 r.	1 518 532	860 000
2	Spisanie w ciężar odpisów	-54 004	0
3	Utworzone odpisy	1 970 776	0
4	Rozwiązane odpisy	-1 793 373	0
5	Bilans zamknięcia, stan na 31.12.2015 r.	1 641 931	860 000

Bank przez cały okres obrotowy utrzymywał wymagany poziom rezerw celowych. Poziom rezerw celowych na należności bilansowe według stanu na dzień 31.12.2015 r wyniósł 1.641.931 zł.

Tabela nr 16

Struktura oraz dynamika wg grup ryzyka (w tys. zł) według wartości nominalnej

Należności ogółem wg klas ryzyka	Dane na 31.12.2015r.	Dane na 31.12.2014r.	Wzrost /spadek	wzrost/ spadek
Obligo kredytowe	166 418	148 896	17 522	11,77%
Należności normalne	155 889	139 487	16 402	11,76%
Należności pod obserwacją	6 036	4 131	1 900	46,11%
Kredyty zagrożone	4 493	5 278	-785	-14.87%
Należności poniżej	1 630	2 150	-520	-24.19%
Należności wątpliwe	90	1 564	-1 474	-94.25%
Należności stracone	2 773	1 564	1 209	77.30%
Wskaźnik jakości	2,70	3,54	-0.84pp	

Wartość kredytów zagrożonych na koniec 2015 r wyniosła 4 493 001,22 zł, co stanowi 2,73% ogólnej kwoty kredytów. Stan utworzonych na te kredyty rezerw celowych wyniósł 1 641 931 zł co stanowi 36,54% wartości kredytów zagrożonych.

X. Stosowane techniki ograniczania ryzyka kredytowego

W celu ograniczenia ryzyka kredytowego Bank stosuje techniki redukcji ryzyka, jak również dąży do pełnego zabezpieczenia udzielonego kredytu w trakcie całego okresu kredytowania. Jakość przyjmowanych zabezpieczeń oceniana jest na podstawie ich wartości rynkowej,

płynności, wpływu na poziom tworzonych rezerw celowych, oraz możliwości zmniejszenia wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego.

W Banku stosowane są techniki ograniczania ryzyka kredytowego:

- 1) pomniejszanie podstawy tworzenia rezerw celowych zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków¹,
- 2) pomniejszenie wag ryzyka przypisywanych ekspozycjom kredytowym zabezpieczonym hipotecznie na nieruchomości mieszkalnej na podstawie Załącznika nr 4 do Uchwały KNF w sprawie adekwatności kapitałowej²,
- 3) techniki redukcji ryzyka kredytowego zgodnie z załącznikiem nr 17 do Uchwały KNF w sprawie adekwatności kapitałowej.

Tabela nr 17

Wartość ekspozycji przed i po zastosowaniu technik redukcji ryzyka kredytowego.

Lp.	Ekspozycje kredytowe w podziale na sytuacje	Stan przed zastosowaniem technik redukcji ryzyka	Stan po zastosowaniu technik redukcji ryzyka
1	Ekspozycje kredytowe ogółem W tym w sytuacji:	166 417 686	166 417 686
2	Normalnej:	155 889 078	155 889 078
3	Pod obserwacją:	6 035 606	6 035 606
4	Poniżej standardu:	1 629 424	1 629 424
5	Wątpliwe:	90 520	90 520
6	Stracone:	2 773 057	2 773 057

Prowadzona przez Bank polityka zabezpieczeń ma na celu należyte zabezpieczenie interesu Banku, ustanowienie zabezpieczeń gwarantujących odzysk z wierzytelności w przypadku prowadzenia działań windykacyjnych. Bank stosuje w szczególności następujące zabezpieczenia:

- 1) weksel własny in blanco,
- 2) poręczenie wekslowe (awal),
- 3) poręczenie cywilne,

¹ Dz. U. z 2008 r. nr 235 poz. 1589

² Uchwała Komisji Nadzoru Finansowego nr 76/2010 z dnia 10.03.2010 r z późniejszymi zmianami

- 4) gwarancja bankowa,
- 5) przelew (cesja) wierzytelności,
- 6) przewłaszczenie na zabezpieczenie,
- 7) zastaw rejestrowy,
- 8) zastaw finansowy,
- 9) kaucja,
- 10) blokada środków pieniężnych zgromadzonych na rachunkach bankowych,
- 11) hipoteka.

Przy wyborze zabezpieczeń Bank kieruje się rodzajem i wielkością kredytu, okresem kredytowania oraz oceną ryzyka kredytowego transakcji i innych zagrożeń.

Szczególne warunki powinny spełniać zabezpieczenia w formie hipoteki na nieruchomości z uwagi na preferencyjny charakter wag ryzyka kredytowego przypisanego ekspozycjom zabezpieczonym na nieruchomości oraz na czynniki makroekonomiczne, mające znaczący wpływ na wartość zabezpieczenia. Zasady i procedury dotyczące wyceny zabezpieczeń i zarządzania nimi zawarte są w Instrukcji monitoringu ekspozycji kredytowych i zabezpieczeń oraz klasyfikacji i tworzenia rezerw celowych. Do ustalenia wartości zabezpieczenia Bank przyjmuje: wycenę niezależnego rzeczoznawcy majątkowego, wartość z dokumentu zakupu (faktura, akt notarialny itp.), wartość polisy ubezpieczeniowej, informacje uzyskane z baz danych, kwotę poręczenia wg prawa cywilnego lub kwotę poręczenia wekslowego.

Z uwagi na:

- 1) preferencyjny charakter wag ryzyka kredytowego przypisany ekspozycjom zabezpieczonym na nieruchomościach mieszkalnych,
- 2) czynniki makroekonomiczne mające wpływ na wartość nieruchomości,
- 3) długoterminowość ekspozycji kredytowych

specjalne warunki powinny spełniać zabezpieczenia w formie hipoteki na nieruchomościach. Zabezpieczenie wierzytelności w formie hipoteki na nieruchomości musi spełniać następujące warunki:

- 1) posiadać aktualną wycenę nieruchomości zabudowanych lub ograniczonego prawa rzeczowego dokonaną przez uprawnioną do tego osobę, zgodnie z obowiązującymi w Banku zasadami zarządzania ryzykiem rezydualnym,
- 2) wartość nieruchomości winna być monitorowana w całym okresie kredytowania,
- 3) winna zostać ustanowiona w miarę możliwości w sposób zapewniający Bankowi pierwszeństwo zaspokojenia z przedmiotu hipoteki przed innymi wierzycielami hipotecznymi,

- 4) nieruchomość powinna być ubezpieczona od szkód,
- 5) w posiadaniu Banku znajdują się dokumenty potwierdzające że zabezpieczenie zostało prawomocnie ustanowione.

Dodatkowo w przypadku ekspozycji kredytowych zabezpieczonych na:

- 1) nieruchomościach mieszkalnych, wartość wskaźnika LtV w momencie udzielania kredytu nie powinna przekraczać poziomu 80% lub 90% w przypadku, gdy część ekspozycji przekraczająca 80% LtV jest odpowiednio ubezpieczona, lub kredytobiorca przedstawił dodatkowe zabezpieczenie w formie blokady środków na rachunku bankowym lub poprzez zastaw na denominowanych w złotych, dłużnych papierach wartościowych Skarbu Państwa lub NBP,
- 2) W przypadku ekspozycji kredytowych zabezpieczonych na nieruchomościach komercyjnych wartość wskaźnika LtV w momencie udzielania kredytu nie powinna przekraczać poziomu 75% lub 80% w przypadku, gdy część ekspozycji przekraczająca 75% LtV jest odpowiednio ubezpieczona, lub kredytobiorca przedstawił dodatkowe zabezpieczenie w formie blokady środków na rachunku bankowym lub poprzez zastaw na denominowanych w złotych, dłużnych papierach wartościowych Skarbu Państwa lub NBP.

W ramach koncentracji ryzyka kredytowego Bank monitoruje koncentrację przyjętych zabezpieczeń oraz wprowadził limity koncentracji dla głównych rodzajów zabezpieczeń.

XI. Korzystanie z ECAI

Ze względu na rodzaj prowadzonej działalności oraz rodzaje posiadanych ekspozycji, Bank przy ustalaniu wag ryzyka ekspozycji kredytowych nie stosuje ocen kredytowych ECAI. Wyjątkiem są ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego oraz ekspozycje wobec instytucji, których waga ryzyka zależy bezpośrednio od oceny rządu centralnego.

XII. Ekspozycje na ryzyko rynkowe

Działalność handlowa Banku w 2015 r. była nieznacząca więc ekspozycja na ryzyko rynkowe, zgodnie z art. 92 ust.3 pkt b, nie występowała.

Ekspozycja na ryzyko zgodnie z art. 92 ust 3 pkt. c, występowała tylko dla ryzyka walutowego. Maksymalna pozycja walutowa całkowita w 2015 roku wyniosła 181 982,50 zł co stanowi 0,93 funduszy własnych wg stanu na 31 grudnia 2015. Średnia pozycja walutowa w 2015 roku

wyniosła 148 475,43 zł. W 2015 roku Bank nie tworzył wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka walutowego.

XIII. Ekspozycje kapitałowe nieuwzględnione w portfelu handlowym.

Według stanu na dzień 31.12.2015 r. Bank posiadał ekspozycje kapitałowe nie sklasyfikowane do portfela handlowego o łącznej wartości 1 604 237 zł co stanowi 8.16% Funduszy własnych i 0.63% sumy bilansowej.

Tabela nr 18

Podział ekspozycji ze względu na cel nabycia (zyski kapitałowe, przyczyny strategiczne).

Lp.	Rodzaj ekspozycji	Kwota ekspozycji zakupionych ze względu na zyski kapitałowe	Kwota ekspozycji zakupionych ze względu na przyjętą strategię
1.	Instrumenty kapitałowe	1 000 000	0
2.	Bankowe papiery wartościowe	603 236	0
3.	Udziały mniejszościowe	0	1 000
	RAZEM	1 603 236	1 000

Tabela nr 19

Zestawienie papierów wartościowych notowanych na giełdzie.

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość bilansowa w zł	Wartość rynkowa w zł	Wartość godziwa w zł
1.	Bankowe papiery wartościowe	0	0	0
	RAZEM	0	0	0

Tabela nr 20

Rodzaj instrumentów kapitałowych

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość bilansowa w zł
1.	Akcje w instytucjach finansowych	1 000 000,00
2.	Udziały w pozostałych jednostkach	1 000,00
3.	Dłużne papiery wartościowe banków	603 236,60
	RAZEM	1 604 236,60

Udziały w Spółdzielni – System ochrony instytucjonalnej
„ Udziały mniejszościowe w podmiotach niefinansowych

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość bilansowa w zł	Wartość rynkowa w zł	Wartość godziwa w zł
1.	Udziały mniejszościowe	1 000	1 000	1 000
	RAZEM	1 000	1 000	1 000

W analizowanym okresie Bank:

- 1) nie dokonał zmian zasad rachunkowości w zakresie metod wyceny akcji i udziałów,
- 2) nie posiadał instrumentów notowanych na giełdzie,
- 3) nie dokonywał przeszacowania posiadanych akcji i udziałów,
- 4) nie ujmował w kapitale własnym żadnych zmian wynikających z dokonanej wyceny poszczególnych papierów kapitałowych.

XIV. Ryzyko stopy procentowej przypisane pozycjom nieuwzględnionym w portfelu handlowym.

Bank dokonuje pomiaru ryzyka stopy procentowej dla produktów wrażliwych na zmianę stóp procentowych. Pomiar ryzyka obejmuje wszystkie waluty w przeliczeniu na PLN. W przypadku, gdy wartość wycenionych aktywów lub pasywów walutowych wrażliwych na zmiany stóp procentowych przekroczy 5 % wartości sumy bilansowej Banku w okresie dwóch kolejnych miesięcy i według oceny Banku przekroczenie to ma charakter trwały, Bank wyodrębnia pozycje walutowe i sporządza dodatkowo odrębną analizę w zakresie ryzyka stopy procentowej dotyczącą tych pozycji.

Na zwiększony poziom ryzyka stopy procentowej ma wpływ struktura bilansu, która ma wpływ na powstanie niedopasowania terminów przeszacowania czy też stawek bazowych. Ekspozycja na ryzyko stopy procentowej w Księdze bankowej wynika przede wszystkim z braku korelacji między wartością aktywów i pasywów, których oprocentowanie może ulec zmianie w przypadku zmian rynkowych stóp procentowych (szczególnie w przypadku spadku stóp). Dysproporcja ta to przede wszystkim efekt dużego udziału pasywów o oprocentowaniu 0% (Tabela nr 23). Spadek oprocentowania spowoduje wyższy spadek przychodów odsetkowych niż kosztów odsetkowych.

Szczegółowe zestawienie aktywów oraz zobowiązań wg terminów przeszacowania wg stanu na dzień 31.12.2015 r. (w tys. zł)

	Ogółem do 1 roku	A'vista	Powyżej 1 dnia do 7 dni	Powyżej 1 m-ca do 3 m-cy	Powyżej 3 m-cy do 6 m-cy	Powyżej 6 m-cy do 12 m-cy	Powyżej roku
Aktywa	237 887,00	61 413,00	162 374,00	8 964,00	2 995,00	2 141,00	2 784,00
Pasywa	228 571,00	115,00	99 233,00	127 689,00	739,00	795,00	0,00
Luka przeszacowania	9 316,00	61 298,00	63 141,00	-118 725,00	2 256,00	1 346,00	2 784,00

Bank identyfikuje trzy główne ryzyka stopy procentowej: ryzyko przeszacowania, ryzyko opcji klienta i ryzyko bazowe.

Bank dokonuje pomiaru ryzyka stopy procentowej stosując następujące metody:

- 1) lukę przeszacowania,
- 2) metodę wyniku odsetkowego,
- 3) metodę zaktualizowanej wartości ekonomicznej,
- 4) analizę wskaźników ekonomicznych związanych z ryzykiem stopy procentowej.

W załączniku nr 2 do niniejszego dokumentu przedstawiono wskaźniki i limity pozwalające kierownictwu Banku ocenić stopień narażenia na ryzyko stopy procentowej.

Tabela nr 23

Struktura aktywów i pasywów oprocentowanych (w tys. zł)

Aktywa	Stan na 31.12.2015r.			Stan na 31.12.2014r.			Porównanie okresów	
	Kwota	Strukt.	Średnie oproc.	Kwota	Strukt.	Średnie oproc.	Dynamika stanu	Zmiana oproc.
Redyskonto weksli NBP	100 323	41.68%	4.39%	85 177	39.4%	4.89%	+ 15 146	-0.50pp
stopa zmienna	100 282	100.0%	4.39%	85 129	99.9%	4.89%	+15 153	-0.50pp
stopa stała	41	0.1%	5.99%	48	0.1%	6.39%	-7	-0.40pp
Stawka WIBID / WIBOR	125 822	52.28%	2.26%	110 476	51.0%	2.50%	+15 346	- 0.24pp
stopa zmienna	64 028	50.9%	2.94%	42 165	38.2%	3.31%	+ 21 863	- 0.37pp

<i>stopa stała</i>	61 794	49.1%	1.54%	68 311	61.8%	2.00%	-6 517	- 0.46pp
Stopa Banku	14 526	6.04%	7.05%	20 767	9.6%	7.82%	- 6 241	-0.77pp
<i>stopa zmienna</i>	5 988	41.20	8.00%	11 193	53.9%	8.00%	-5 205	0.00pp
<i>stopa stała</i>	8 538	58.80%	6.38%	9 574	46.1%	7.62%	-1 036	-1.24pp
RAZEM AKTYWA	240 671	-	3.43%	216 420	-	3.95%	+24 251	- 0.52pp
<i>stopa zmienna</i>	170 298	70.80%	-	138 487	64.0%	-	+31 811	-
<i>stopa stała</i>	70 373	29.20%	-	77 933	36.0%	-	-7 560	-
Pasywa	Kwota	Strukt.	Średnie oproc.	Kwota	Strukt.	Średnie oproc.	Dynamika Stanu	Zmiana oproc.
Redyskonto weksli NBP	98 970	43.30%	1.59%	94 247	45.6%	2.01%	+4 723	-0.42pp
<i>stopa zmienna</i>	98 970	100.0%	1.59%	94 247	100.0%	2.01%	+ 4 723	-0.42pp
<i>stopa stała</i>	0	0.0%	0.00%	0	0.0%	0.00%	-	-
Stawka WIBID / WIBOR	115	0.05%	0.45%	65	0.0%	0.58%	+ 50.00	-0.13pp
<i>stopa zmienna</i>	115	100.0%	0.45%	65	100.0%	0.58%	+ 50.00	-0.13pp
<i>stopa stała</i>	0	0.0%	0.0%	0	0.0%	0.00%	0	0
Stopa Banku	129 486	56.65%	0.10%	112 199	54.3%	0.32%	+17 287	-0.22pp
<i>stopa zmienna</i>	127 278	98.3%	0.07%	108 841	97.0%	0.25%	+18 437	-0.18pp
<i>stopa stała</i>	2 208	1.7%	1.94%	3 358	3.0%	2.65%	-1 150	-0.71pp
RAZEM PASYWA	228 571	-	0.75%	206 511	-	1.09%	+22 060	-0.34pp
<i>stopa zmienna</i>	226 363	99.0%	-	203 153	98.4%	-	+ 31 754	-
<i>stopa stała</i>	2 208	1.60	-	3 358	1.6%	-	- 12 735	-

Bank dokonuje testów warunków skrajnych dla zaistnienia następujących sytuacji:

- 1) wysokiej zmiany stóp procentowych i jej wpływu na wynik finansowy,
- 2) wysokiego wzrostu wykorzystywania przez klientów opcji i jego wpływu na wynik finansowy,
- 3) wysokiej zmiany stóp procentowych i jej wpływu na wartość zaktualizowaną kapitału.

Do przeprowadzania testu, wysokiej zmiany stóp procentowych, Bank zakłada zmianę stóp procentowych o 200 pb.

Do dalszych obliczeń Bank wykorzystuje metodę wyniku odsetkowego uwzględniając jednocześnie niedoskonałe powiązanie zmian stóp referencyjnych oraz niejednakowe zmiany stóp procentowych odnoszących się do różnych terminów.

Na dzień 31.12.2015 r. potencjalna negatywna zmiana wyniku odsetkowego wynosi - 3 719 000 zł a w przypadku wzrostu stóp procentowych zmianę tą oszacowano na 2 200 000 zł.

Do przeprowadzania testu, wysokiego wzrostu wykorzystywania przez klientów opcji i jego wpływu na wynik, Bank zakłada, że nastąpi dwukrotny wzrost wskaźnika zrywalności depozytów oraz dwukrotny wzrost wskaźnika przedpłacania kredytów.

Do przeprowadzania testu, wysokiej zmiany stóp procentowych i jej wpływu na wartość zaktualizowaną kapitału, Bank zakłada zmianę stóp procentowych o 200 pb.

Do dalszych obliczeń Bank wykorzystuje metodę zaktualizowanej wartości ekonomicznej. Zmiana wyniku odsetkowego z tytułu ryzyka przeszacowania na dzień 31.12.2015 r. wyniosła 19,90% funduszy własnych. Zmiana wyniku finansowego z tytułu ryzyka przeszacowania i bazowego oraz ryzyka opcji klienta wyniosła 19,60% funduszy własnych.

XV. Ryzyko operacyjne

Kwota wymogu kapitałowego w zakresie ryzyka operacyjnego oraz opis stosowanej metody wyliczania tego wymogu został opisany w części V pkt 2.2. Poziom ryzyka operacyjnego został oszacowany na podstawie zarejestrowanych zdarzeń w Bazie ryzyka operacyjnego oraz kształtowaniu się wskaźników KRI.

Ryzyko operacyjne w roku 2015 utrzymywało się na niskim poziomie. W załączniku nr 2 przedstawiono wskaźniki i limity dotyczące ryzyka operacyjnego.

Bank zarządza ryzykiem operacyjnym w sposób systemowy i bieżący. W bieżącym zarządzaniu ryzykiem operacyjnym szczególny nacisk położony jest na wyjaśnianie przyczyn powstania incydentów operacyjnych.

Tabela nr 24

Informacja o stratach brutto i netto z tytułu ryzyka operacyjnego

Rodzaj zdarzenia	Liczba zdarzeń	Strata brutto	Odzysk	Strata netto
Oszustwa wewnętrzne	0	0	0	0
Oszustwa zewnętrzne	2	80.60	0	80.60
Zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy	137	81427.20	0	81427.20

Klienci, produkty i praktyki operacyjne	204	2478.39	2328.15	150.24
Szkody związane z aktywami rzeczowymi	1	550.00	0	550.00
Zakłócenia działalności Banku i awarie systemów	67	8062.10	0	8062.10
Wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi	180	1781.47	1749.27	32.20
Razem	591	94379.76	4077.42	90302.34

Na przestrzeni 2015 r. w Banku zarejestrowano 591 incydentów ryzyka operacyjnego. Kwota strat brutto wynosiła 94.379,76 zł, po uwzględnieniu odzysku strata netto wyniosła 90.302,34 zł. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego wyliczony zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych wniósł 1 529 414 zł, poziom zarejestrowanych strat finansowych stanowił 5,90% wymogu kapitałowego. Zdarzenia ryzyka operacyjnego, które wystąpiły w 2015 roku nie miały istotnego wpływu na działalność Banku.

W ramach procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym Bank podejmował działania mitygujące celem zminimalizowania występowania takich samych strat w przyszłości.

XVI. Informacja dotycząca zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku.

Polityka zmiennych składników wynagrodzeń została opracowana na podstawie postanowień Uchwały nr 258/2011 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 4 października 2011 r w sprawie szczegółowych zasad funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz szczegółowych warunków szacowania przez banki kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz zasad ustalania polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku oraz o przepisy Prawa Bankowego. Bank przyjął Politykę zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących kierownicze stanowiska kierownicze Uchwałą 27/2013 Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Jarocinie w dniu 18.12.2013 r.. Rada Nadzorcza omawiała zagadnienia oceny polityki zmiennych składników wynagrodzeń co

najmniej jeden raz. W roku 2015 Rada Nadzorcza dokonała weryfikacji założeń polityki i przyjęła w dniu 30.12.2015 r. Uchwałą 29/2015 r. nowy tekst regulacji.

Prawidłowość wdrożenia Polityki zmiennych składników wynagrodzeń podlega co roku audytowi wewnętrznemu. Raport prezentowany jest Radzie Nadzorczej.

Z uwagi na skalę działalności Banku Rada Nadzorcza nie powołała komitetu ds. wynagrodzeń. Bank nie korzystał z konsultanta zewnętrznego w zakresie ustalania polityki w zakresie wynagrodzeń.

Z uwagi na profil działania Banku, charakter posiadanych w ofercie produktów oraz skalę działalności ustala się, że osobami mającymi istotny wpływ na profil ryzyka są wyłącznie Członkowie Zarządu Banku. Wynagrodzenie osób zajmujących kierownicze stanowiska podzielone jest na część stałą (wynagrodzenie określone w umowie o pracę) oraz część zmienną. Część stała wynagrodzenia nie jest powiązana w wynikami finansowymi Banku. Część zmienną wynagrodzenia stanowi premia roczna przyznawana na podstawie rocznej oceny efektów pracy i wyników Banku.

Wysokość premii rocznej nie może przekroczyć 10% osiągniętego w danym roku przez członka Zarządu wynagrodzenia zasadniczego. Regulaminowa premia roczna jest przyznawana na podstawie oceny efektów pracy członków Zarządu. Dokonuje ją Rada Nadzorcza najpóźniej do końca II kwartału roku następującego po okresie oceny, w oparciu o kryteria ilościowe i jakościowe i obejmuje:

1) ocenę efektów pracy w ostatnich trzech latach:

- a) realizacja planu finansowego na poziomie nie niższym niż 60% wykonania zaplanowanych wielkości na dany rok,
- b) jakość portfela kredytowego rozumiana jako udział kredytów zagrożonych w portfelu kredytów udzielonych podmiotom niefinansowym na poziomie nie wyższym niż określony w „Założenia do planu ekonomiczno finansowego na dany rok obrotowy.”,
- c) realizacja przyjętej strategii działania Banku (kierunków działania),

2) kryteria jakościowe oceny:

- a) uzyskane absolutorium w okresie oceny,
- b) brak wyroków skazujących za nadużycia finansowe,
- c) ogólna dobra ocena przez Radę Nadzorczą realizacji zadań zawartych w planie ekonomiczno-financeowym w okresach objętych oceną.

Ocena efektów pracy dokonywana jest po zakończeniu roku i obejmuje 3 lata, tj. rok miniony oraz 2 poprzednie lata. W przypadku negatywnej oceny efektów pracy osoby na stanowisku kierowniczym w rozumieniu niniejszej polityki lub w przypadku zagrożenia nie spełnienia wymogów ostrożnościowych lub zagrożenia upadłością, o której mowa w art 142 prawa bankowego, zmiennych składników wynagradzania nie przyznaje się.

Bank nie stosował polityki odraczania płatności i wynagrodzeń w postaci nabywania uprawnień do papierów wartościowych, a także innych świadczeń niepieniężnych.

Tabela nr 25

Informacje o sumie wypłaconych w 2015 r. wynagrodzeń osobom zajmującym stanowiska kierownicze w rozumieniu uchwały 258/2011 KNF

	Stanowiska kierownicze	Stałe składniki	Zmienne składniki		Stosunek stałych składników wynagrodzeń do składników zmiennych	Ilość osób
			Wynagrodzenie wypłacone bez odroczenia	Wynagrodzenie z odroczoną wypłatą		
1.	Członkowie Zarządu, osoby bezpośrednio podległe Członkom Zarządu, Główny Księgowy, Dyrektorzy Oddziałów	715 225,29	71 400	0	9,98%	4
2.	Pozostali pracownicy zajmujący stanowiska kierownicze zgodnie z uchwałą 258/2011 KNF	0	0	0	0	0

W Banku w 2015 roku żadna z osób nie otrzymała wynagrodzenia:

- w wysokości co najmniej 1 mln EUR w danym roku obrotowym,
- w wysokości w przedziale między 1 mln EUR, a 5 mln EUR,
- w wysokości wyższej niż 5 mln EUR.

Tabela nr 26

Suma wypłaconych w 2015 r. wynagrodzeń z tytułu motywacji nowo zatrudnionych oraz odpraw związanych z ustaniem stosunku zatrudnienia z osobami zajmującymi stanowiska kierownicze zgodnie z uchwałą 258/2011 KNF

L.p.	Tytuł wynagrodzenia:	Wartość:
------	----------------------	----------

1.	Suma wypłat odpraw z tytułu zakończenia stosunku pracy z osobami na stanowiskach kierowniczych	0
2.	Ilość osób, które otrzymało ww. wynagrodzenie	0
3.	Najwyższa kwota wypłacona pojedynczej osobie	0
4.	Suma wypłat zmiennych składników wynagradzania z tytułu nawiązania w 2015r. stosunku pracy z osobami na stanowiskach kierowniczych	0
5.	Ilość osób, które otrzymało ww. wynagrodzenie	0
6.	Najwyższa kwota wypłacona pojedynczej osobie	0

XVII. Sekurytyzacja aktywów.

Bank nie dokonywał sekurytyzacji aktywów.

XVIII. Dźwignia finansowa

Nie podlega ujawnieniu za 2015 r.

XIX. Podsumowanie.

Na podstawie przeprowadzonych badań i analiz stwierdzono, że całkowity wymóg kapitałowy w pełni zabezpiecza ryzyka Banku. Stwierdzono również, że wartość kapitału całkowitego nie przekraczała wartości posiadanych funduszy własnych. Na podstawie przeprowadzonych testów warunków skrajnych ustalono, że Bank posiada odpowiednie bufory kapitałowe na wypadek wystąpienia sytuacji kryzysowej. Bank Spółdzielczy w Jarocinie spełnia wymogi regulacyjne w zakresie adekwatności kapitałowej.

Data: 13.04.2016 r

Sporządził: Komórka ds. ryzyk

Małgorzata Kujawa

Załącznik nr 1

Ujawnienia na temat funduszy własnych w okresie przejściowym

Kapitał podstawowy Tier I: instrumenty i kapitały rezerwowe		Kwota w dniu ujawnienia	Odniesienie do CRR	Kwoty ujęte przed przyjęciem rozporządzenia nr 575/2013 lub kwota rezydualna określona w rozporządzeniu nr 575/2013
1	Instrumenty kapitałowe i powiązane ažio emisyjne	18 396 975	Art. 26 ust. 1, art. 27, 28, 29, wykaz EUNB o którym mowa w art. 26 ust. 3	13 275 885
	W tym: instrumenty typu 1		Wykaz EUNB o którym mowa w art. 26 ust. 3	
	W tym: instrumenty typu 2		Wykaz EUNB o którym mowa w art. 26 ust. 3	
	W tym: instrumenty typu 3		Wykaz EUNB o którym mowa w art. 26 ust. 3	
2	Zyski zatrzymane		Art. 26 ust. 1 lit. c)	
3	Skumulowane inne całkowite dochody (i pozostałe kapitały rezerwowe, z uwzględnieniem niezrealizowanych zysków i strat zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości)	250392	Art. 26 ust. 1	250 392
3a	Fundusze ogólne ryzyka bankowego	860 000	Art. 26 ust. 1 lit. f)	860 000
4	Kwota kwalifikujących się pozycji o których mowa w art. 484 ust. 3 i powiązane ažio emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału podstawowego Tier I		Art. 486 ust. 2	
	Zastrzyki kapitałowe ze strony sektora publicznego podlegające zasadzie praw nabytych do dnia 01 stycznia 2018 r.		Art. 483 ust. 2	
5	Udziały mniejszości (kwota dopuszczona w skonsolidowanym kapitale podstawowym Tier I)		Art. 84, 479, 480	
5a	Niezależnie zweryfikowane zyski z bieżącego okresu po odliczeniu wszelkich		Art. 26 ust. 2	

	możliwych do przewidzenia obciążeń i dywidend			
6	Kapitał podstawowy Tier I przed korektami regulacyjnymi	19 507 367		14 386 277
7	Dodatkowe korekty wartości (kwota ujemna)		Art. 34, 105	
8	Wartości niematerialne i prawne (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego) (kwota ujemna)	- 33 452	Art. 36 ust. 1 lit. b) Art. 37, art. 472 ust. 4	- 46 594
9	Zbiór pusty w UE			
10	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego opartej na przyszłej rentowości z wyłączeniem aktywów wynikających z różnic przejściowych (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w przypadku spełnienia warunków określonych w art. 38 ust. 3) (kwota ujemna)		Art. 36 ust. 1 lit. c) Art. 38, art. 472 ust. 5	
11	Kapitały rezerwowe odzwierciedlające wartość godziwą związane z zyskami lub stratami z tytułu instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne		Art. 33 lit. a)	
12	Kwoty ujemne będące wynikiem obliczeń kwot oczekiwanej straty		Art. 36 ust. 1 lit. d) Art. 40, 159, art. 472 ust. 6	
13	Każdy wzrost kapitału własnego z tytułu aktywów sekurytyzowanych (kwota ujemna)		Art. 32 ust. 1	
14	Zyski lub straty z tytułu zobowiązań wycenione według wartości godziwej, które wynikają ze zmian zdolności kredytowej instytucji		Art. 33 lit b)	
15	Aktywa funduszu emerytalnego ze zdefiniowanymi świadczeniami (kwota ujemna)		Art. 36 ust. 1 lit. e) Art. 41, art. 472 ust. 7	
16	Posiadane przez instytucje bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach własnych w kapitale podstawowym Tier I (kwota ujemna)		Art. 36 ust. 1 lit. f) Art. 42, art. 472 ust. 8	
17	Udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli podmioty te		Art. 36 ust. 1 lit. g) Art. 44, art. 472 ust. 9	

	mają z instytucją krzyżowe powiązania kapitałowe mające na celu sztuczne zawyżanie funduszy własnych instytucji (kwota ujemna)			
18	Posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)		Art. 36 ust. 1 lit. h) Art. 43, 45, 46, art. 49 ust. 2 i 3, art. 79, art. 472 ust. 10	
19	Posiadane przez instytucję bezpośrednie, pośrednie i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)		Art. 36 ust. 1 lit. i) Art. 43, 45, 47, art. 48 ust. 1 lit. b), art. 49 ust. 1-3, art. 79, 470, art. 472 ust. 11	
20	Zbiór pusty w UE			
20 a	Kwota ekspozycji następujących pozycji kwalifikujących się do wagi ryzyka równej 1250% jeżeli instytucja decyduje się na wariant odliczenia		Art. 36 ust. 1 lit. k)	
20 b	W tym: znaczne pakiety akcji poza sektorem finansowym (kwota ujemna)		Art. 36 ust. 1 lit. k) ppkt (i), art. 89-91	
20c	W tym: pozycje sekurytyzacyjne (kwota ujemna)		Art. 36 ust. 1 lit. k) ppkt (ii), art. 243 ust. 1 lit. b), art. 244 ust. 1 lit. b), art. 258	
20 d	W tym: dostawy instrumentów z późniejszym terminem rozliczenia (kwota ujemna)		Art. 36 ust. 1 lit. k) ppkt (iii), art. 379 ust. 3	
21	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych (kwota przekraczająca próg 10% po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w przypadku spełnienia warunków określonych w art. 38 ust. 3 (kwota ujemna)		Art. 36 ust. 1 lit. c) Art. 38, art. 48 ust. 1 lit. a), art. 470, art. 472 ust. 5	

22	Kwota przekraczająca próg 15% (kwota ujemna)		Art. 48 ust. 1	
23	W tym: posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie instrumenty w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty		Art. 36 ust. 1 lit. i) Art. 48 ust. 1 lit. b), art. 470, art. 472 ust. 11	
24	Zbiór pusty w UE			
25	W tym: aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych		Art. 36 ust. 1 lit. c) Art. 38, art. 48 ust. 1 lit. a), art. 470, art. 472 ust. 5	
25 a	Straty za bieżący rok obrachunkowy (kwota ujemna)		Art. 36 ust. 1 lit. a) Art. 472 ust. 3	
25 b	Możliwe do przewidzenia obciążenia podatkowe związane z pozycjami kapitału podstawowego Tier I (kwota ujemna)		Art. 6 ust. 1 lit. l)	
26	Korekty regulacyjne dotyczące niezrealizowanych zysków i strat zgodnie z art. 467 i 468	428470		645 100
	W tym: filtr dla niezrealizowanej straty 1	-250392	Art. 467	
	W tym: filtr dla niezrealizowanej straty 2		Art. 467	
	W tym: filtr dla niezrealizowanego zysku 1		Art. 468	
	W tym: filtr dla niezrealizowanego zysku 2		Art. 468	
26 b	Kwota którą należy odjąć od lub dodać do kwoty kapitału podstawowego Tier I w odniesieniu do dodatkowych filtrów i odliczeń wymaganych przed przyjęciem CRR		Art. 481	
	W tym:		Art. 481	
27	Kwalifikowalne odliczenia od pozycji w kapitale dodatkowym Tier I które przekraczają wartość kapitału dodatkowego Tier I instytucji (kwota ujemna)		Art. 36 ust. 1 lit. j)	
28	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale podstawowym Tier I			
29	Kapitał podstawowy Tier I	19 651 993		14 984 783
30	Instrumenty kapitałowe i powiązane azio emisyjne		Art. 51, 52	
31	W tym: zaklasyfikowane jako kapitał własny zgodnie mającymi zastosowanie standardami rachunkowości			
32	W tym: zaklasyfikowane jako zobowiązania zgodnie			

	mającymi zastosowanie standardami rachunkowości			
33	Kwota kwalifikujących się pozycji o których mowa w art. 484 ust. 4 i powiązane aktywa emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału dodatkowego Tier I		Art. 486 ust. 3	
	Zastrzyki kapitałowe ze strony sektora publicznego podlegające zasadzie praw nabytych do dnia 01 stycznia 2018 r.		Art. 483 ust. 3	
34	Kwalifikujący się kapitał Tier I uwzględniony w skonsolidowanym kapitale dodatkowym Tier I (w tym udziały mniejszości nieuwzględnione w wierszu 5) wyemitowany przez jednostki zależne i będący w posiadaniu stron trzecich		Art. 85, 86, 480	
35	W tym: przeznaczone do wycofania instrumenty wyemitowane przez jednostki zależne		Art. 486 ust. 3	
36	Kapitał dodatkowy Tier I przed korektami regulacyjnymi			
37	Posiadane przez instytucje bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier I (kwota ujemna)		Art. 52 ust. 1 lit. b) Art. 56 lit. a), art. 57, art. 475 ust. 2	
38	Udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli podmioty te mają z instytucją krzyżowe powiązania kapitałowe mające na celu sztuczne zawyżanie funduszy własnych instytucji (kwota ujemna)		Art. 56 lit. b), art. 58 i art. 475 ust. 3	
39	Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)		Art. 56 lit. c), art. 59, 60, 79, art. 475 ust.4	
40	Posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier I		Art. 56 lit. d), art. 59, 79, art. 475 ust.4	

	podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)			
41	Korekty regulacyjne stosowane w odniesieniu do kapitału dodatkowego Tier I pod względem kwot ujętych przed przyjęciem CRR oraz kwot ujętych w okresie przejściowym przeznaczonych do wycofania zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 575/2013 (tj. kwoty rezydualne określone w CRR)			
41 a	Kwoty rezydualne odliczane od kapitału dodatkowego Tier I w odniesieniu do odliczeń od kapitału podstawowego Tier I w okresie przejściowym zgodnie z art. 472 rozporządzenia (UE) nr 575/2013		Art. 472, art. 472 ust. 3 lit. a), art. 472 ust. 4, art. 472 ust. 6, art. 472 ust. 8 lit. a), art. 472 ust. 9, art. 472 ust. 10 lit. a), 472 ust. 11 lit. a)	
	W tym pozycje które należy wyszczególnić np. istotne straty netto w bieżącym okresie, wartości niematerialne i prawne, brak rezerw na pokrycie oczekiwanych strat itd.			
41 b	Kwoty rezydualne odliczane od kapitału dodatkowego Tier I w odniesieniu do odliczeń od kapitału podstawowego Tier II w okresie przejściowym zgodnie z art. 475 rozporządzenia (UE) nr 575/2013		Art. 477, art. 477 ust. 3, art. 477 ust. 4 lit. a)	
	W tym pozycje które należy wyszczególnić np. krzyżowe powiązania kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II, bezpośrednie udziały kapitałowe w nieistotnych inwestycjach w kapitał innych podmiotów sektora finansowego itd.			
41c	Kwota którą należy odjąć od lub dodać do kwoty kapitału dodatkowego Tier I w odniesieniu do dodatkowych filtrów i odliczeń wymaganych przed przyjęciem CRR		Art. 467, 468, 481	
	W tym: ... możliwe filtry dla niezrealizowanych strat		Art. 467	

	W tym: ... możliwe filtry dla niezrealizowanych zysków		Art. 468	
	W tym: ...		Art. 481	
42	Kwalifikowalne odliczenia od pozycji w kapitale Tier II które przekraczają wartość kapitału Tier II instytucji (wartość ujemna)		Art. 56 lit. e)	
43	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale dodatkowym Tier I			
44	Kapitał dodatkowy Tier I			
45	Kapitał Tier I (kapitał Tier I = kapitał podstawowy Tier I + kapitał dodatkowy Tier I)	19 651 993		14 984 783
46	Instrumenty kapitałowe i powiązane azio emisyjne		Art. 62, 63	
47	Kwota kwalifikujących się pozycji o których mowa w art. 484 ust. 5 i powiązane azio emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału Tier II		Art. 486 ust. 4	
	Zastrzyki kapitałowe ze strony sektora publicznego podlegające zasadzie praw nabytych do dnia 01 stycznia 2018 r.		Art. 483 ust. 4	
48	Kwalifikujące się instrumenty funduszy własnych uwzględnione w skonsolidowanym kapitale Tier II (w tym udziały mniejszości i instrumenty dodatkowe w kapitale Tier II nie uwzględnione w wierszach 5 lub 34) wyemitowane przez jednostki zależne i będące w posiadaniu stron trzecich		Art. 87, 88, 480	
49	W tym: przeznaczone do wycofania instrumenty wyemitowane przez jednostki zależne		Art. 486 ust. 4	
50	Korekty z tytułu ryzyka kredytowego		Art. 62 lit c) i d)	
51	Kapitał Tier II przed korektami regulacyjnymi			
52	Posiadane przez instytucje bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach własnych w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane (kwota ujemna)		Art. 63 lit. b) ppkt (i) Art. 66 lit. a), art. 67, art. 477 ust. 2	
53	Udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane podmiotów sektora finansowego, jeżeli podmioty te mają z instytucją krzyżowe powiązania kapitałowe mające na celu sztuczne zawyżanie		Art. 66 lit. b), art. 68, art. 477 ust. 3	

	funduszy własnych instytucji (kwota ujemna)			
54	Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)		Art. 66 lit. c), art. 69, 70, 79, art. 477 ust. 4	
54 a	W tym: nowe udziały kapitałowe niebędące przedmiotem uzgodnień dotyczących okresu przejściowego			
54 b	W tym: udziały kapitałowe istniejące przed dniem 01 stycznia 2013 r. i będące przedmiotem uzgodnień okresu przejściowego			
55	Posiadane przez instytucję bezpośrednio i pośrednio udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)		Art. 66 lit. d), art. 69, 79, art. 477 ust. 4	
56	Korekty regulacyjne stosowane w odniesieniu do kapitału Tier II pod względem kwot ujętych przed przyjęciem CRR oraz kwot ujętych w okresie przejściowym przeznaczonych do wycofania zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 575/2013 (tj. kwoty rezydualne określone w CRR)			
56 a	Kwoty rezydualne odliczane od kapitału Tier II w odniesieniu do odliczeń od kapitału podstawowego Tier I w okresie przejściowym zgodnie z art. 472 rozporządzenia (UE) nr 575/2013		Art. 472, art. 472 ust. 3 lit. a), art. 472 ust. 4, art. 472 ust. 6, art. 472 ust. 8 lit. a), art. 472 ust. 9, art. 472 ust. 10 lit. a), 472 ust. 11 lit. a)	
	W tym pozycje które należy wyszczególnić np. istotne straty netto w bieżącym okresie, wartości niematerialne i prawne, brak rezerw na			

	pokrycie oczekiwanych strat itd.			
56 b	Kwoty rezydualne odliczane od kapitału Tier II w odniesieniu do odliczeń od kapitału dodatkowego Tier I w okresie przejściowym zgodnie z art. 475 rozporządzenia (UE) nr 575/2013		Art. 475, art. 475 ust. 2 lit. a), art. 475 ust. 3, art. 475 ust. 4 lit. a)	
	W tym pozycje które należy wyszczególnić np. krzyżowe powiązania kapitałowe w dodatkowych instrumentach w kapitale Tier I, bezpośrednie udziały kapitałowe w nieistotnych inwestycjach w kapitał innych podmiotów sektora finansowego itd.			
56c	Kwota którą należy odjąć od lub dodać do kwoty kapitału Tier II w odniesieniu do dodatkowych filtrów i odliczeń wymaganych przed przyjęciem CRR		Art. 467, 468, 481	
	W tym: ... możliwe filtry dla niezrealizowanych strat		Art. 467	
	W tym: ... możliwe filtry dla niezrealizowanych zysków		Art. 468	
	W tym: ...		Art. 481	
57	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale Tier II			
58	Kapitał Tier II			
59	Łączny kapitał (łączny kapitał = kapitał Tier I + kapitał Tier II)	19 651 993		14 984 783
59 a	Aktywa wazone ryzykiem pod względem kwot ujętych przed przyjęciem CRR oraz kwot ujętych w okresie przejściowym przeznaczonych do wycofania zgodnie z rozporządzeniem (UE) 575/2013 (tj. kwoty rezydualne określone w CRR)			
	W tym: pozycje nieodliczone od kapitału podstawowego Tier I (kwoty rezydualne określone w rozporządzeniu (UE) 575/2013) (pozycje które należy wyszczególnić, np. aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego, pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach własnych w kapitale podstawowym Tier I itd.)		Art. 472, art. 472 ust. 5, art. 472 ust. 8 lit. b), art. 472 ust. 10 lit. b), art. 472 ust. 11 lit. b)	

	W tym: pozycje nieodliczone od kapitału dodatkowego Tier I (kwoty rezydualne określone w rozporządzeniu (UE) 575/2013) (pozycje które należy wyszczególnić, np. krzyżowe powiązania kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II, bezpośrednie udziały kapitałowe w nieistotnych inwestycjach w kapitał innych podmiotów sektora finansowego itd.)		Art. 475, art. 475 ust. 2 lit. b), art. 475 ust. 2 lit. c), art. 475 ust. 4 lit. b)	
	W tym pozycje nieodliczone od kapitału Tier II (kwoty rezydualne określone w rozporządzeniu (UE) 575/2013) (pozycje które należy wyszczególnić, np. pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach własnych w kapitale Tier II, pośrednie udziały kapitałowe w nieistotnych inwestycjach w kapitał innych podmiotów sektora finansowego, pośrednie udziały kapitałowe w istotnych inwestycjach w kapitał innych podmiotów sektora finansowego itd.)		Art. 477, art. 477 ust. 2 lit b), art. 477 ust. 2 lit. c), art. 477 ust. 4 lit. b)	
60	Aktywa wazone ryzykiem razem			
61	Kapitał podstawowy Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	12,77	Art. 92 ust. 2 lit. a), art. 465	11,89
62	Kapitał Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	12,77	Art. 92 ust. 2 lit. b), art. 465	11,89
63	Łączny kapitał (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	12,77	Art. 92 ust. 2 lit. c)	11,89
64	Wymóg bufora dla poszczególnych instytucji (wymóg dotyczący kapitału podstawowego Tier I zgodnie z art. 92 ust. 1 lit. a) powiększony o wymogi utrzymywania bufora zabezpieczającego i antycyklicznego, jak również bufor ryzyka systemowego oraz bufor instytucji o znaczeniu systemowym (bufor globalnych instytucji o znaczeniu systemowym lub bufor innych instytucji o znaczeniu systemowym) wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)		Dyrektywa w sprawie wymogów kapitałowych, art. 128, 129, 130	
65	W tym: wymóg utrzymywania bufora zabezpieczającego			

66	W tym: wymóg utrzymywania bufora antycyklicznego			
67	W tym: wymóg utrzymywania bufora ryzyka systemowego			
67 a	W tym: bufor globalnych instytucji o znaczeniu systemowym lub bufor innych instytucji o znaczeniu systemowym		Dyrektywa w sprawie wymogów kapitałowych, art. 131	
68	Kapitał podstawowy Tier I dostępny w celu pokrycia buforów (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)		Dyrektywa w sprawie wymogów kapitałowych, art. 128	
69	Nieistotne w przepisach unijnych			
70	Nieistotne w przepisach unijnych			
71	Nieistotne w przepisach unijnych			
72	Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota poniżej progu 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich)		Art. 36 ust. 1 lit. h) Art. 45, 46, art. 472 ust. 10 Art. 56 lit. c), art. 59, 60, art. 475 ust. 4 Art. 66 lit c), art. 69, 70, art. 477 ust. 4	
73	Posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota poniżej progu 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich)		Art. 36 ust. 1 lit. i) Art. 45, 48, 470, art. 472 ust. 11	
74	Zbiór pusty w UE			
75	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych (kwota poniżej progu 10% po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w przypadku spełnienia warunków określonych w art. 38 ust. 3		Art. 36 ust. 1 lit. c) Art. 38, 48, 470, art. 472 ust. 5	
76	Korekty z tytułu ryzyka kredytowego uwzględnione w kapitale Tier II w odniesieniu do ekspozycji objętych metodą		Art. 62	

	standardową (przed zastosowaniem pułapu)			
77	Pułap uwzględniania korekt z tytułu ryzyka kredytowego w kapitale Tier II zgodnie z metodą standardową		Art. 62	
78	Korekty z tytułu ryzyka kredytowego uwzględnione w kapitale Tier II w odniesieniu do ekspozycji objętych metodą wewnętrznych ratingów (przed zastosowaniem pułapu)		Art. 62	
79	Pułap uwzględniania korekt z tytułu ryzyka kredytowego w kapitale Tier II zgodnie z metodą wewnętrznych ratingów		Art. 62	
80	Bieżący pułap w odniesieniu do instrumentów w kapitale podstawowym Tier I będących przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania		Art. 484 ust. 3, art. 486 ust. 2, 5	
81	Kwota wyłączona z kapitału podstawowego Tier I ze względu na pułap (nadwyżka ponad pułap po upływie terminów wykupu i zapadalności)		Art. 484 ust. 3, art. 486 ust. 2, 5	
82	Bieżący pułap w odniesieniu do instrumentów dodatkowych w kapitale Tier I będących przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania		Art. 484 ust. 4, art. 486 ust. 3, 5	
83	Kwota wyłączona z kapitału dodatkowego Tier I ze względu na pułap (nadwyżka ponad pułap po upływie terminów wykupu i zapadalności)		Art. 484 ust. 4, art. 486 ust. 3, 5	
84	Bieżący pułap w odniesieniu do instrumentów w kapitale Tier II będących przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania		Art. 484 ust. 5, art. 486 ust. 4, 5	
85	Kwota wyłączona z kapitału Tier II ze względu na pułap (nadwyżka ponad pułap po upływie terminów wykupu i zapadalności)		Art. 484 ust. 5, art. 486 ust. 4, 5	

Zestawienie wskaźników i dane liczbowe dotyczące ryzyka**1. Ryzyko kredytowe****1) Limity wynikające z ustawy Prawo bankowe i uchwał KNF**

Rodzaj zaangażowania	Fundusze własne – limity zaangażowań	Stopień realizacji
Zaangażowanie wobec jednego kredytobiorcy (z wyłączeniem jednostek samorządu terytorialnego, jeśli jednostce tej przypisana jest waga ryzyka 20%),	25% tj. 4 912 998,22	Nie przekroczony
Zaangażowanie wobec innego Banku krajowego instytucji kredytowej, Banku zagranicznego lub grupy podmiotów powiązanych organizacyjnie lub kapitałowo, składającej się co najmniej z jednego Banku, z wyłączeniem zaangażowań w Banku Zrzeszającym	100% tj. 19 651 992,89	Nie przekroczony
Suma kredytów i zobowiązań wobec kredytobiorców w stosunku do których zaangażowanie przekracza 10% funduszy własnych	300% tj. 58 955 978,67	Nie przekroczony
Znaczne zaangażowanie kapitałowe wobec jednego podmiotu	15 % tj. 2 947 798,93	Nie przekroczony
Suma znacznych zaangażowań kapitałowych (znaczne zaangażowanie -zaangażowanie kapitałowe wobec jednego podmiotu przekraczające 15% funduszy własnych)	60% tj. 11 791 196,00	Nie przekroczony
Zaangażowanie wobec jednej jednostki samorządu terytorialnego – 20% zaangażowania wobec jst powstałego po 29 czerwca 2012r.	25% tj. 4 912 998,22	Nie przekroczony
Suma kredytów i innych zobowiązań udzielonych na podstawie art. 79 Prawa bankowego (członkom Zarządu, organom statutowym oraz osobom zajmującym stanowiska kierownicze)	25% tj. 4 912 998,22	Nie przekroczony

2) Pozostałe limity

Limit branży rozumiany jako wyrażony w procentach maksymalny, możliwy udział kredytów udzielonych kredytobiorcom działającym w tej samej branży w portfelu kredytowym ogółem.

Zestawienie wykonania limitów dla poszczególnych rodzajów branż na dzień 31.12.2015r.

Branże	Limit zaangażowania	Wykorzystanie limitu
Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo ...		
Limit zaangażowania	80%	36.55%
Przetwórstwo przemysłowe		
Limit zaangażowania	15%	5.83%
Budownictwo		
Limit zaangażowania	10%	4.52%
Handel hurtowy i detaliczny		
Limit zaangażowania	25%	9.64%
Hotele i restauracje		
Limit zaangażowania	15%	2.26%
Transport, gosp. magazynowa łączność		
Limit zaangażowania	20%	1.36%
Obsługa nieruchom., wynajem ...		
Limit zaangażowania	10%	1.46%
Administracja publiczna		
Limit zaangażowania	30%	19.27%
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna		
Limit zaangażowania	10%	1.14%
Działalność usługowa komunalna		
Limit zaangażowania	15%	0.80%
Inne		
Limit zaangażowania	50%	17.17%

Wszystkie limity realizowane są na bezpiecznym poziomie.

Limit zaangażowań zabezpieczonych tym samym rodzajem zabezpieczenia wyrażone w procentach w portfelu kredytowym ogółem.

Zestawienie wielkości zabezpieczeń, limity oraz struktura

Kredyty wg. rodzaju zabezpieczenia	Limit (% portfela kredyt.)	Limit w tys. zł.	Wielkość Zabezpieczeń w tys. zł
<i>Portfel kredytowy</i>			166 418
Hipoteka na nieruchomości	80	133 134	99 231
Zastaw rejestrowy	10	16 642	1 592
Przewłaszczenie	20	33 284	520
Pozostałe	55	91 530	65 075

Limity nie zostały przekroczone

Limit ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie

Ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie to ekspozycje dla których ustanowiono zabezpieczenie lub, gdzie zabezpieczenie w postaci hipoteki na nieruchomości jest zabezpieczeniem docelowym.

Limity wg kryterium produktowego

Wg. kryterium produktowego	Limit (% portfela kredyt.)	Limit w tys. zł	Wykorzystanie limitu
<i>Portfel kredytowy</i>			166 418
<i>Kredyty inwestycyjne dla podmiotów gospodarczych</i>	62%	103 179	78 118
<i>Kredyty mieszkaniowe</i>	10%	16 642	13 234
<i>Pozostałe kredyty (obrotowe dla podm. gosp, rolnicze, konsumpcyjne)</i>	8%	13 313	7 879
EKZH	80%	133 134	99 231

Limity wg rodzaju zabezpieczeń

Wg. rodzaju zabezpieczeń	Limit (% portfela kredyt.)	Limit w tys. zł	Wykorzystanie limitu
<i>Portfel kredytowy</i>			<i>166 418</i>
<i>Nieruchomość mieszkalna</i>	<i>15%</i>	24 963	14 531
<i>Pozostałe</i>	<i>75%</i>	124 814	84 700
EKZH			99 231

Limit wg wielkości wskaźnika LTV

Wg. wielkości wskaźnika LTV	Limit (% portfela kredyt.)	Limit w tys. zł	Wykorzystanie limitu
<i>LTV do 80%</i>	<i>100%</i>	166 418	99 151
<i>LTV powyżej 80%</i>	<i>10%</i>	16 642	80
EKZH			99 231

Limit udziału należności zagrożonych

Wg. kryterium produktowego	Limit (% portfela kredyt.)	Limit w tys. zł	Wykorzystanie limitu
<i>Portfel kredytowy</i>			<i>166 418</i>
Kredyty zabezpieczone hipotecznie na nieruchomości mieszkalnej	<i>1.0%</i>	1 664	83
Kredyty zabezpieczone hipotecznie na nieruchomości komercyjnej	<i>1.5%</i>	2 496	0
Kredyty zabezpieczone hipotecznie na nieruchomościach pozostałych	<i>1.0%</i>	1 664	46

Wszystkie limity wewnętrzne dotyczące kredytów zabezpieczonych hipotecznie realizowane są na bezpiecznym poziomie i nie zostały przekroczone w badanym okresie.

2. Ryzyko operacyjne

Rodzaj zdarzenia	Straty netto		Stopień realizacji
	Wysokość limitu	Wartość	
1. Oszustwa wewnętrzne	10000	0	0,00%
2. Oszustwa zewnętrzne	20000	80.60	0,40%
3. Zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy	80000	81 427.20	101,78%
4. Klienci, produkty i praktyki operacyjne	20000	150.24	0,75%
5. Szkody związane z aktywami rzeczowymi	40000	550.00	1,38%
6. Zakłócenia działalności Banku i awarie systemów	40000	8 062.10	20,16%
7. Wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi	20000	32.20	0,16%
Razem	230000	90 302.34	39,26%

3. Ryzyko walutowe

Wyszczególnienie	Wysokość limitu	Stopień realizacji
Całkowita pozycja walutowa	2% Funduszy własnych	Brak przekroczenia
Limit poziomu aktywów płynnych	Minimum 1%	Brak przekroczenia

4. Ryzyko stopy procentowej

Wyszczególnienie	2015	2014	Zmiana wartości
Udział aktywów wrażliwych w sumie bilansowej	94,10%	93,03%	+1.07pp
aktywa oprocentowane / suma bilansowa			

Udział pasywów wrażliwych w sumie bilansowej	89,40%	88,77%	+0.63pp
pasywa oprocentowane / suma bilansowa			
Wskaźnik zyskowności aktywów oprocentowanych	3,82%	4,79%	-0.97pp
przychody odsetkowe / średni stan aktywów oprocentowanych			
Wskaźnik obsługi pasywów oprocentowanych	0,82%	1,27%	-0.45pp
koszty odsetkowe / średni stan pasywów oprocentowanych			
Rozpiętość odsetkowa	3,00%	3,52%	-0.52pp
średnie oprocentowanie aktywów - średnie oprocentowanie pasywów			
Marża odsetkowa annualizowana	3,06%	3,60%	-0.54pp
przychody odsetkowe / średni stan aktywów oprocentowanych - koszty odsetkowe / średni stan aktywów oprocentowanych			

5. Ryzyko płynności

LP	Wskaźniki ekonomiczne	XII-2015
1.	Suma bilansowa	255 738.00
2.	Wynik finansowy brutto	1 593.00
3.	Wynik finansowy netto	1 238.00
4.	Aktywa płynne do 1m-ca	67 599.00
5.	Wskaźnik zyskowności ROA	0.51%
6.	Wskaźnik zyskowności funduszy własnych ROE	6.67%
7.	Współczynnik wypłacalności	12.77%
8.	Wskaźnik kredytowania	65.08%
9.	Wskaźnik ryzyka dział. kredytowej	2.70%
10.	Wskaźnik kredytów straconych	1.67%
11.	Wskaźnik kapitału własnego	7.68%
12.	Udział depozytów na żądanie do depozytów ogółem	54.45%
13.	Wskaźnik depozytów	89.38%
14.	Poziom rezerwy celowej do kredytów zagrożonych	36.55%
15.	Udział aktywów przychodowych	94.10%
16.	Średnie oprocentowanie aktywów przychodowych	3.82%
17.	Udział pasywów kosztowych	98.40%
18.	Średnie oprocentowanie pasywów kosztowych	0.82%
19.	Marża odsetkowa	3.06%
20.	Wskaźnik płynności I stopnia	54.26%
21.	Udział aktywów płynnych w sumie bilans.	26.43%
22.	Współczynnik luki	0.97%
23.	Udział osadu depozytów podmiotów niefinansowych	89.73%
24.	Udział osadu jednostek samorządu i rządów.	50.74%
25.	Udział osadu na zobowiązania. Pozabilansowe.	100.00%
26.	Wskaźnik LCR	115.00%

27	Udział rezerwy na ryzyko ogółem w sumie bil.	0.34%
28	Fundusze własne	19 652.00

Wyszczególnienie	2015
Ilość przypadków przekroczenia nadzorczej miary płynności M1	Brak
Ilość przypadków przekroczenia nadzorczej miary płynności M2	Brak
Kwota nadwyżki środków ponad kwotę środków wypełniających nadzorczą miarę płynności M1	29 170 597
Udział kredytów w depozytach stabilnych	82.31%
Ilość przekroczeń limitu luki płynności w okresie do 1 roku	Brak
Ilość przekroczeń limitu luki płynności w okresie powyżej 1 roku	Brak

System informacji zarządczej

Lp	Wykaz i terminy sporządzania informacji zarządczej	Komórka sporządzająca	Odbiorca - Rada Nadzorcza	Odbiorca - Zarząd
Ryzyko operacyjne i braku zgodności:				
1	Raport zdarzeń oraz poziomu strat ryzyka operacyjnego	Komórka ds. Ryzyk	P	M
2	Informacja o stanie zabezpieczenia antywirusowego	Administrator Systemu Informatycznego	x	R
3	Weryfikacja dostępu do "krytycznych" systemów informatycznych	Administrator Bezpieczeństwa Informacji	x	R
4	Kontrola odczytu danych zapisanych na kopiach systemu DefBank, SetBS	Stanowisko ds. informatyki	x	P
5	Informacja o zdarzeniach naruszenia bezpieczeństwa systemu informatycznego Banku (cykliczna informacja o naruszeniach zawarta jest w ramach raportu RSI)	Stanowisko ds. informatyki	x	X
6	Analiza ryzyka operacyjnego:			
	a) wskaźniki KRI - Menadżer Główny	Komórka ds. Ryzyk	P	P
	b) mapa ryzyka - Menadżer Główny	Komórka ds. Ryzyk	R	R
	c) wyniki Samooceny - Menadżer Główny	Komórka ds. Ryzyk	X	R
	d) przegląd procesów - Menadżer Główny	Komórka ds. Ryzyk	X	R
7	Informacja o prowadzonych sprawach sądowych oraz informacja o kosztach poniesionych przez Bank w wyniku niekorzystnych rozstrzygnięć spraw sądowych	Komórka ds. Samorządu i Kadr	P	P
8	Sprawozdanie z realizacji polityki kadrowej	Komórka ds. Samorządu i Kadr	R	R
9	Raport ze stanu realizacji projektów informatycznych	Stanowisko ds. informatyki	P	K
10	Testy warunków skrajnych w zakresie ryzyka operacyjnego; symulacja wpływu wzrostu strat poniesionych przez Bank z tytułu incydentów ryzyka operacyjnego	Komórka ds. ryzyk	R	R
11	Testy ciągłości działania	Komórka ds. Ryzyk,		
	a) testy ciągłości działania w przypadku zwiększonej absencji pracowników - Stanowisko ds. Kadr		R	R
	b) Odtworzenie danych z kopii zapasowych - Stanowisko ds. informatyki		R	R
	c) Uruchomienie przetwarzania danych na serwerze zapasowym - Stanowisko ds. informatyki		R	R
	d) Uruchomienie systemu informatycznego w lokalizacji zastępczej - Stanowisko ds. informatyki		R	R
	e) funkcjonowanie planów awaryjnych w sytuacji wyłączenia zasilania oraz braku łączności - Stanowisko ds. informatyki		R	R
12	Weryfikacja procedur, testów warunków skrajnych, planów awaryjnych, wskaźników KRI	Komórka ds. Ryzyk		R
13	Sprawozdanie z realizacji zapisów Instrukcji "prania brudnych pieniędzy"	Koordynator	P	K
14	Informacja o zawiadomieniu GIIF o podejrzanej transakcji	Koordynator	x	X
15	Analiza poziomu ryzyka braku zgodności (w tym konflikt interesów)	Komórka ds. Ryzyk we współpracy z osobą zarządzającą ryzykiem braku zgodności	R	R
16	Informacja o złożonych skargach i wnioskach do Banku oraz sposobie ich załatwienia, w tym ilość złożonych skarg i reklamacji oraz liczby uwzględnionych skarg i reklamacji dotyczących bancassurance	Komórka ds. Samorządu i Kadr (Stanowisko ds. samorządu)	P	P

17	Sprawozdanie do Rzecznika Finansowego dotyczące rozpatrywania skarg oraz liczby wystąpień klientów na drogę postępowania sądowego w wyniku nierozpatrzenia skargi zgodnie z wolą klienta	Specjalista ds. samorządu	R	R
18	Analizy sytuacji ekonomicznej podmiotów, którym Bank powierzył czynności wymienione w art. 6 a prawo bankowe	Komórka ds. Ryzyk	R	R
19	Ocena zakładu ubezpieczeń obejmująca symulację efektów redukcji ryzyka operacyjnego wynikającego z zakresu i sumy ubezpieczenia, uwzględniająca skutki ewentualnego niedopasowania zakresów ubezpieczenia.	Komórka ds. Ryzyk	R	R
20	Istotne zdarzenia w zakresie jakości danych wynikające z monitorowania (w szczególności istotne błędy w danych, niezbędne działania naprawcze).	Właściciele systemów informatycznych o wysokiej istotności	x	Zarząd/ASI /ABI
21	Zagregowane informacje dotyczące wyników bieżącego monitorowania, wyniki okresowej oceny jakości danych o kluczowym znaczeniu dla Banku. Wprowadzone mechanizmy walidacyjne, mechanizmy kontrolne w systemie inf., wynik weryfikacji wymaganych parametrów jakościowych (wartości progowe).	Właściciele systemów informatycznych o wysokiej istotności	R	K
22	Istotne zdarzenia w zakresie wydajności i pojemności zasobów, w szczególności osiąganie progów związanych z przepustowością, wydajnością lub pojemnością.	Administrator Systemów Informatycznych	x	X
23	Syntetyczne informacje dotyczące jakości usług świadczonych przez środowisko teleinformatyczne (przede wszystkim dotyczące systemów informatycznych wysokiej istotności) na rzecz użytkowników wewnętrznych i zewnętrznych takich jak: przepustowość łącz, dostępność systemów, wydajność systemów, pojemność pamięci, poprawności wykonywania kopii zapasowych.	Administrator Systemów Informatycznych	R	K
24	Istotne spostrzeżenia wynikające z monitoringu jakości usług świadczonych przez dostawców zewnętrznych, w szczególności problemy z ciągłością działania i jakością, mające wpływ na jakość usług, dotrzymywanie czasów reakcji i naprawy w przypadku umów serwisowych dotyczących systemów wysokiej istotności.	Administrator Systemów Informatycznych	x	X
25	Sprawozdanie ze współpracy z zewnętrznymi dostawcami usług w zakresie środowiska teleinformatycznego i jego bezpieczeństwa, w szczególności ocena całościowej współpracy z każdym z kluczowych dostawców.	Administrator Systemów Informatycznych	R	K
26	Istotne spostrzeżenia po przeprowadzonych testach, stwierdzonych niedoskonałościach w planach awaryjnych i brakach w infrastrukturze teleinformatycznej, w szczególności dotyczące lokalizacji zapasowej, wymagające pilnych inwestycji lub zmian w planach/procedurach awaryjnych.	ABI / ASI	x	
27	Informacja na temat wyników przeprowadzonych testów planów ciągłości działania oraz ich ocenę w kontekście oczekiwanych czasów odtworzenia procesów krytycznych (w tym czasów odtworzenia systemów krytycznych / wysokiej istotności w ośrodku zapasowym) . W przypadku testów zakończonych niepowodzeniem informacja o skuteczności i terminowości podejmowanych działań naprawczych.	Komórka ds. Ryzyk	R	R
28	Informacja dotycząca istotnych zdarzeń/zakłóceń w realizacji projektu IT.	Osoba nadzorująca realizację projektu	x	
29	Raport okresowy z realizacji portfela projektów IT.	Osoba nadzorująca realizację projektu	R	R
30	Istotne zdarzenia w zakresie kluczowych pracowników, w szczególności informacje o ich odejściach z pracy lub długotrwałych nieobecnościach.	Komórka ds. Samorządu i Kadr (Stanowisko ds. kadr)	x	
31	Zmiany kadrowe w ostatnim okresie. Informacje o przeprowadzonych szkoleniach specjalistycznych dla administratorów/ informatyków oraz dla użytkowników z zakresu bezpieczeństwa informacji. Ocena adekwatności struktury organizacyjnej oraz zasobów kadrowych w obszarach technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego.	Komórka ds. Samorządu i Kadr (Stanowisko ds. kadr)	R	R
32	Istotne nieprawidłowości wykryte w ramach przeglądów uprawnień oraz podjęte w związku z nimi działania. Np. pozostawione aktywne konta osób już nie zatrudnionych w Banku, zbyt duży zakres nadanych uprawnień.	ASI	x	
33	Ocena skuteczności funkcjonowania systemu zarządzania uprawnieniami.	ABI / ASI	P	P
34	Pojawienie się istotnych ryzyk w zakresie środowiska teleinformatycznego wymagające podjęcia odpowiednio szybkiej reakcji (decyzji kierownictwa). Np. informacja o zbliżającym się terminie zakończenia wsparcia przez producentów istotnych komponentów infr. teleinf., opublikowano informacje na temat podatności systemu informatycznego, dla którego nie przygotowano jeszcze poprawki, informacja na temat wykrytego złośliwego oprogramowania o znacznym ryzyku dla systemów informatycznych. Informacje o zidentyfikowanych wyjątkach od Polityki bezpieczeństwa informacji	ABI / ASI		

35	Wyniki identyfikacji i szacowania ryzyka w zakresie środowiska teleinformatycznego - tabela z poziomami zidentyfikowanych ryzyk (w ramach samooceny) oraz podsumowanie informacji o istotnych ryzykach (i sposobie postępowania z nimi), które pojawiły się w ostatnim okresie. Rezultaty badania efektywności wprowadzonych mechanizmów kontrolnych (w tym pod kątem występujących trendów), np. porównanie wyników ostatniego audytu bezp. teleinformatycznego z wynikami poprzedniego audytu.	ABI / ASI	R	R
36	Raportowanie incydentów naruszenia bezpieczeństwa mających istotny wpływ na bezpieczeństwo przetwarzanych danych, w tym w szczególności na bezpieczeństwo środków klientów (również w przypadkach incydentów, o których bank jest informowany przez zewnętrznego dostawcę usług). Informacja powinna wskazywać prawdopodobne przyczyny oraz skutki. Bieżąca informacja o stanie realizacji podjętych działań naprawczych w związku z wystąpieniem incydentów o istotnym znaczeniu dla Banku	Użytkownicy/klienci/usł ugodawcy zewnętrzni-ABI koordynator incydentów		
37	Podsumowanie najistotniejszych incydentów (bez szczegółów technicznych), które wystąpiły w ostatnim okresie sprawozdawczym. Informacja na temat skuteczności i sprawności podjętych działań naprawczych.	ABI	R	R
38	Ocena stosowania zasad ładu korporacyjnego	Komórka ds. Ryzyk	R	R
Ryzyko stopy procentowej:				
39	analiza ryzyka stopy procentowej w zakresie : - struktura aktywów i pasywów według rodzajów zastosowanych stawek referencyjnych, - wielkość niedopasowania aktywów i pasywów wrażliwych na zmianę stawek referencyjnych w poszczególnych podziałach czasowych - informacja o poziomie i stopniu wykorzystania poszczególnych limitów w zakresie ryzyka stopy procentowej - analiza podstawowych wskaźników ekonomicznych z zakresu ryzyka stopy procentowej	Komórka ds. Ryzyk		M
40	Analiza marży, ocena jej wpływu na wynik finansowy Banku	Komórka ds. Ryzyk	K	
41	Analiza wpływu zmian stóp procentowych na wynik odsetkowy(wynik finansowy) Banku	Komórka ds. Ryzyk	K	
42	Analiza luki stóp procentowych	Komórka ds. Ryzyk	P	
43	Analiza ryzyka stopy procentowej łącznie ze zobowiązaniami pozabilansowymi	Komórka ds. Ryzyk	R	R
44	Roczna analiza stopy procentowej	komórka ds. Ryzyk	R	R
45	Weryfikacja procedur, założeń testów warunków skrajnych oraz planów awaryjnych i przyjętych limitów	Komórka ds. Ryzyk	R	R
Ryzyko płynności:				
46	Dzienny Raport płynności	Komórka ds. Ryzyk	x	D
47	Wyliczanie nadzorczych miar płynności	Komórka ds. Ryzyk	x	D
48	Analiza nadzorczych miar płynności	Komórka ds. Ryzyk	P	M
49	Prognoza płynności w celu lokowania środków z rachunku bieżącego	Komórka ds. Księgowości i Rozliczeń	x	D
50	Analiza luki płynności	Komórka ds. Ryzyk	P	M
51	Analiza limitów płynności	Komórka ds. Ryzyk	P	M
52	Pogłębiona analiza ryzyka płynności (Rekomendacja "S-II")	Komórka ds. Ryzyk	R	R
53	Roczna analiza ryzyka płynności	komórka ds. Ryzyk	R	R
54	Weryfikacja procedur, założeń testów warunków skrajnych, planów awaryjnych oraz przyjętych limitów	Komórka ds. Ryzyk	R	R
Ryzyko kredytowe:				
55	Informacja skrócona z analizy ryzyka kredytowego	Komórka ds. Ryzyk we współpracy z Komórką ds. Kredytów	x	M
56	Analiza portfela kredytowego(wartość nominalana) z podziałem na jednostki organizacyjne z uwzględnieniem - struktury podmiotowej, produktowej, jakościowej oraz dynamiki	Komórka ds. Ryzyk we współpracy z Komórką ds. Kredytów	P	K
57	Analiza wykonania limitów kredytowych wynikających z Uchwał KNF, Ustawy prawo Bankowe(osoby wewnętrzne) oraz limitów wewnętrznych Banku.	Komórka ds. Ryzyk	P	K

58	Analiza jakościowa portfela kredytowego w tym : analiza poziomu rezerw celowych	Komórka ds. Ryzyk we współpracy z Komórką ds. Kredytów	P	K
59	Analiza ryzyka kredytowego ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie	Komórka ds. Ryzyk we współpracy z Komórką ds. Kredytów	P	K
60	Analiza detalicznych ekspozycji kredytowych zgodnie z Rekomendacją T (ilościowa, jakościowa i produktowa)	Komórka ds. Ryzyk we współpracy z Komórką ds. Kredytów	P	K
61	Informacja o klasyfikacji ekspozycji kredytowych powyżej 10% FW	Komórka ds. Ryzyk we współpracy z Komórką ds. Kredytów	x	K
62	Wykonywanie testów warunków skrajnych w zakresie ryzyka kredytowego	Komórka ds. Ryzyk	R	R
63	Informacja dotycząca i restrukturyzacji kredytów w sytuacji zagrożonej	Komórka ds. Ryzyk we współpracy z Komórką ds. Kredytów	P	K
64	Weryfikacja procedur, założeń testów warunków skrajnych oraz planów awaryjnych i limitów	Komórka ds. Ryzyk	R	R
65	Analiza roczna ryzyka kredytowego	Komórka ds. Ryzyk	R	R
66	Analiza wyniku finansowego z tytułu obrotu instrumentami finansowymi	Komórka ds. Księgowości i Rozliczeń	R	R
67	Analiza wpływu inwestycji na wskaźniki ryzyka i przestrzeganie limitów	Komórka ds. Ryzyk	R	R
68	Analiza sytuacji podmiotu emitującego dane instrumenty finansowe	Komórka ds. Ryzyk	R	R
69	Analiza rynku nieruchomości	Komórka ds. Ryzyk	x	R
Ryzyko walutowe				
70	Raportowanie w zakresie poziomu ryzyka walutowego (kontrola obowiązujących limitów, rozliczenie transakcji walutowych, ocena działalności walutowej, pozycje walutowe poszczególnych walut)	Komórka ds. Ryzyk	K	M
71	Testy warunków skrajnych	Komórka ds. Ryzyk	K	K
72	Roczna analiza ryzyka walutowego	Komórka ds. Ryzyk	R	R
73	Weryfikacja obowiązujących procedur	Komórka ds. Ryzyk	R	R

Objaśnienia skrótów:

- D** Dziennie
M Miesięcznie
P Półrocznie
R Rocznie